

DEL 1 – INNLEDENDE BESTEMMELSER

Kapittel 1. Formål, virkeområde og definisjoner

§ 1-1. Formål

Formålet med forskriften er at arbeid organiseres og tilrettelegges slik at arbeidstakerne er sikret et fullt forsvarlig arbeidsmiljø beskyttet mot fysiske eller psykiske belastninger. Formålet skal oppnås gjennom å

- a. kartlegge og vurdere risiko og iverksette tiltak før arbeidet settes i gang,
- b. involvere arbeidstakerne og deres representanter og sikre at de får medvirke,
- c. gi arbeidstakerne og deres representanter nødvendig informasjon og opplæring.

Til § 1-1: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 1-2. Hva og hvem forskriften gjelder

Forskriften gjelder organisering, tilrettelegging og ledelse av arbeidet, og medvirkning fra arbeidstakerne eller deres representanter.

Arbeidsgiveren skal sørge for at reglene i denne forskriften blir fulgt.

For leger gjelder § 9-8 i forbindelse med meldeplikt.

Til § 1-2: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Kommentar

Vi støtter ikke endringen i nytt andre ledd hvor man foreslår å erstatte dagens henvisning til "bestemmelsene" med å henvise til "reglene". Rettsregler er noe som følger av bestemmelser og dette er derfor ulike begreper. Korrekte juridiske formulering i andre ledd er å videreføre ordlyden fra gjeldende § 1-3 første ledd slik at det i stedet vises til "bestemmelsene" i forskriften.

§ 1-3. Hvilke deler av forskriften som gjelder for virksomheter som ikke sysselsetter arbeidstakere

For virksomheter som ikke sysselsetter arbeidstakere gjelder kun kapittel 15, 16 og 10, § 3-7 første ledd bokstav f og j og § 9-7.

Til § 1-3: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 1-4. Hvilke deler av forskriften som ikke gjelder for petroleumsvirksomhet

For petroleumsvirksomhet til havs gjelder ikke §§ 3-2, 3-3, 3-4, 3-5, 3-6, 3-15 og kapittel 4, 5, 7 og 16.

For virksomhet på landanlegg som nevnt i rammeforskriften § 6 bokstav e, gjelder ikke §§ 3-2, 3-3, 3-4, 3-5, 3-6, 3-15 og kapittel 4, 5 og 16.

Til § 1-4: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 1-5. Definisjoner

I denne forskriften menes med:

1. *arbeidsplass*: ethvert fysisk sted hvor noen utfører arbeid, både innendørs, utendørs, under jord, i luften og i vann
2. *arbeidsutstyr*: tekniske innretninger og lignende som maskiner, løfteredskap, sikkerhetskomponenter, beholdere, transportinnretninger, apparater, installasjoner, verktøy og enhver annen gjenstand som brukes til å fremstille et produkt eller utføre arbeid
3. *asbest*: de fibrøse, krystallinske silikatmineralene krysotil (hvit asbest), krokidolitt (blå asbest), amositt (brun asbest), antofyllittasbest, tremolittasbest og aktinolittasbest
4. *bruk av arbeidsutstyr*: arbeidsoperasjoner som igangsetting, stans, montering og demontering, transport, bruk, overvåking, ettersyn, reparasjon, vedlikehold, pass og renhold
5. *bygge- og anleggsvirksomhet*:
  - oppføring av bygninger
  - innretnings-, utsmykkings-, og installasjonsarbeid
  - montering og demontering av prefabrikkerte elementer
  - riving, demontering, ombygging og istandsetting
  - sanering og vedlikehold
  - alminnelig anleggsvirksomhet

- graving, sprenging og annet grunnarbeid
- annet arbeid som utføres i tilknytning til bygge- eller anleggsarbeid

6. *elektromagnetisk felt*: statisk elektrisk, statisk magnetisk og tidsvarierende elektrisk, magnetisk og elektromagnetisk felt med frekvenser opp til 300 GHz

7. *hånd- og armsignal*: bevegelser eller innstillinger av armer eller hender, i kodet form, for å veilede personer som utfører arbeid som kan medføre fare for arbeidstakerne

8. *ioniserende stråling*: stråling fra radioaktivt stoff, røntgenstråling og partikkelstråling

9. *kjemikalier*: grunnstoffer, kjemiske forbindelser eller blandinger av slike, enten de forekommer i naturlig tilstand eller er industrielt fremstilt eller brukes eller frigjøres, ved enhver arbeidsoperasjon, uavhengig av om fremstillingen er tilsiktet eller ikke. Dette gjelder uavhengig av om kjemikaliene er tilgjengelige på markedet eller ikke

10. *personlig verneutstyr*: alt utstyr inkludert tilbehør til utstyret, som bæres eller holdes av arbeidstakeren for å verne arbeidstakeren mot en eller flere farer som kan true vedkommendes sikkerhet og helse under arbeidet.

Personlig verneutstyr omfatter ikke:

- almennelig arbeidstøy og uniformer som ikke spesielt er beregnet til å beskytte arbeidstakernes sikkerhet og helse
- nødhjelp- og redningsutstyr
- selvforsvarsutstyr
- transportabelt utstyr til sporing og lokalisering av farlige og skadelige faktorer
- personlig verneutstyr som brukes i henhold til krav i veitrafikkloven

11. *risiko*: sannsynligheten for en uønsket hendelse eller eksponering og mulige konsekvenser for liv eller helse

12. *sikkerhetsskilting og signalgivning*: anvendelse av skilt, farge, lyssignal, lydsignal, muntlig anvisning eller et hånd- og armsignal som henviser til en bestemt gjenstand, virksomhet eller situasjon og som gir opplysninger eller instruksjoner om hvordan personer skal forholde seg i forskjellige situasjoner av hensyn til sikkerhet og helse på arbeidsplassen. Definisjonen omfatter ikke skilting og signalgivning som reguleres av annen lovgivning eller i medhold av veg-, jernbane-, luft- eller sjøtransport eller transport på innenlandske sjøveier.

Til § 1-5: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

Forslag til NY DEFINISJON AV RISIKO. Er du positiv eller negativ til den nye definisjonen? Gi oss gjerne innspill til en annen definisjon dersom du mener at denne ble feil eller upresis.

Ikke svart

DEL 2 – PLIKTER FOR ALLE ARBEIDSGIVERE

Kapittel 2. Arbeidstakernes medvirkning

§ 2-1. Definisjoner

Definisjon av begreper som brukes i dette kapitlet:

1. *risiko*: sannsynligheten for en uønsket hendelse eller eksponering og mulige konsekvenser for liv eller helse.

Til § 2-1: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 2-2. Arbeidsgiverens plikt til å involvere arbeidstakerne

Arbeidsgiveren skal involvere og samarbeide med arbeidstakerne, verneombud og tillitsvalgte når arbeidsgiveren planlegger arbeidet, vurderer arbeidsmiljøet og gjennomfører nødvendige og forebyggende tiltak.

Til § 2-2: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 2-3. Arbeidsgiverens særskilte plikt til å involvere de ansatte ved dykking og annet arbeid under trykk

Når arbeidsgiveren utarbeider sikkerhetsprosedyrer, beredskapsplaner og nødprosedyrer for arbeid under vann eller økt omgivende trykk, skal arbeidsgiveren ta med verneombudet på råd. Hvis virksomheten ikke har verneombud, skal en representant for arbeidstakerne tas med på råd.

Før dykkeoperasjoner skal arbeidsgiveren involvere arbeidstakerne i planleggingen av dykkeoperasjonen og i vurderingen av risiko og tiltak knyttet til dykkeoperasjonen.

Til § 2-3: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Kommentar

I andre ledd er ordet "medvirke" erstattet med ordet "involvere". Vi mener de to begrepene ikke er synonyme og kan ikke støtte forslaget.

Å bruke begrepet involvere i denne bestemmelsen, mener vi lett kan forstås som en mer passiv aktivitet, og det er derfor stor sannsynlighet for at en endring vil kunne få negative konsekvenser for arbeidstakernes rettigheter. Medvirkningsbegrepet har et rettslig innhold og er et godt innarbeidet og kjent begrep for partene i arbeidslivet. Det er derfor svært viktig at medvirkningsbegrepet videreføres fra nåværende forskrift § 2-1 fjerde ledd.

Det er i tillegg uheldig at man ikke er konsistent i ordbruken i forskriften, jf. forslaget til ny § 1-2 første ledd og § 13-3 andre ledd bokstav c, hvor man korrekt har videreført begrepet "medvirke" fra gjeldende forskriftsbestemmelser. Det bes om at Arbeidstilsynet går gjennom hele forskriftsutkastet for å sikre dette.

Kapittel 3. Risikovurdering – kartlegging, vurdering og tiltak

§ 3-1. Definisjoner

Definisjon av begreper som brukes i dette kapitlet:

1. *arbeidsplass*: ethvert fysisk sted hvor noen utfører arbeid, både innendørs, utendørs, under jord, i luften og i vann
2. *arbeidsutstyr*: tekniske innretninger og lignende som maskiner, løfteredskap, sikkerhetskomponenter, beholdere, transportinnretninger, apparater, installasjoner, verktøy og enhver annen gjenstand som brukes til å fremstille et produkt eller utføre arbeid
3. *bruk av arbeidsutstyr*: arbeidsoperasjoner som igangsetting, stans, montering og demontering, transport, bruk, overvåking, ettersyn, reparasjon, vedlikehold, pass og renhold
4. *elektromagnetisk felt*: statisk elektrisk, statisk magnetisk og tidsvarierende elektrisk, magnetisk og elektromagnetisk felt med frekvenser opp til 300 GHz
5. *hånd- og armsignal*: bevegelser eller innstillinger av armer eller hender, i kodet form, for å veilede personer som utfører arbeid som kan medføre fare for arbeidstakerne
6. *kjemikalier*: grunnstoffer, kjemiske forbindelser eller blandinger av slike, enten de forekommer i naturlig tilstand eller er industrielt fremstilt eller brukes eller frigjøres, ved enhver arbeidsoperasjon, uavhengig av om fremstillingen er tilsiktet eller ikke. Dette gjelder uavhengig av om kjemikaliene er tilgjengelige på markedet eller ikke
7. *risiko*: sannsynligheten for en uønsket hendelse eller eksponering og mulige konsekvenser for liv eller helse
8. *sikkerhetsskilting og signalgivning*: anvendelse av skilt, farge, lyssignal, lydsignal, muntlig anvisning eller et hånd- og armsignal som henviser til en bestemt gjenstand, virksomhet eller situasjon og som gir opplysninger eller instruksjoner om hvordan personer skal forholde seg i forskjellige situasjoner av hensyn til sikkerhet og helse på arbeidsplassen. Definisjonen omfatter ikke skilting og signalgivning som reguleres av annen lovgivning eller i medhold av veg-, jernbane-, luft- eller sjøtransport eller transport på innenlandske sjøveier.

Til § 3-1: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 3-2. Arbeidsgiverens plikt til å kartlegge, vurdere og håndtere risiko

Arbeidsgiveren skal sørge for å

1. kartlegge farer og problemer, se § 3-3
2. vurdere risiko, se § 3-4
3. utarbeide planer og iverksette tiltak for å håndtere risiko, se § 3-5
4. dokumentere, se § 3-6.

Aktivitetene i listen ovenfor skal gjentas regelmessig. Aktivitetene skal i tillegg gjentas ved endringer som kan ha betydning for risikoforholdene, for eksempel ved innkjøp av maskiner og utstyr som kan ha betydning for risikoforholdene.

Arbeidsgiveren skal samarbeide med arbeidstakerne og deres representanter om aktivitetene i første ledd punkt 1 til 3.

Hvis arbeidstakere under 18 år skal delta i arbeidet, skal arbeidsgiveren særlig kartlegge, vurdere og håndtere risikoen som de utsettes for. Kravene til risikovurdering for arbeidstakere under 18 står i § 7-4.

Til § 3-2: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 3-3. Plikt til å kartlegge faktorer som kan påvirke arbeidstakernes helse og sikkerhet

Arbeidsgiveren skal sørge for å kartlegge faktorer, inkludert arbeidstid, som kan påvirke arbeidstakernes sikkerhet og fysiske eller psykiske helse.

Faktorene skal om nødvendig også måles. Målemetodene og måleinstrumentene skal være tilpasset miljøet, typen eksponering og hvor lenge eksponeringen varer. Målemetodene som brukes, skal være representative for den enkelte arbeidstakerens personlige eksponering, og det skal tas hensyn til måleusikkerheten når risikoen vurderes.

Til § 3-3: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 3-4. Plikt til å vurdere risiko

På grunnlag av kartleggingen (se § 3-3) skal arbeidsgiveren vurdere faren for arbeidstakernes sikkerhet og fysiske og psykiske helse.

Til § 3-4: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 3-5. Plikt til å håndtere risiko

På grunnlag av kartleggingen (se § 3-3) og risikovurderingen (se § 3-4) skal arbeidsgiveren planlegge og gjennomføre nødvendige og forebyggende tiltak.

Til § 3-5: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 3-6. Plikt til å dokumentere kartlegging, risikovurdering, planer og tiltak

Arbeidsgiveren skal dokumentere kartlegginger, risikovurderinger og planer og tiltak som utløses av risikovurderingene.

Dokumenteringen skal gjøres i en form og et omfang som er nødvendig ut ifra virksomhetens art, aktiviteter, risikoforhold og størrelse.

Dokumentasjonen skal oppbevares slik at opplysningene kan brukes på et senere tidspunkt.

Til § 3-6: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 3-7. Tiltak for å håndtere risiko – krav som gjelder all planlegging og tilrettelegging

Arbeidsgiveren skal planlegge arbeidet og kontrollere rutinene for det systematiske arbeidsmiljøarbeidet, slik at arbeidet kan utføres sikkert og helsemessig forsvarlig.

I all planlegging og tilrettelegging av arbeidet skal arbeidsgiveren

- a. iverksette tiltak for å fjerne eller motvirke risikofaktorer. Tiltak for å redusere eksponering for risikofaktorer skal gjøres ved kilden så langt det er mulig
- b. prioritere kollektive vernetiltak framfor personlige vernetiltak
- c. ta hensyn til arbeidstakernes individuelle forutsetninger og behovet for variasjon i arbeidsoppgaver
- d. tilrettelegge for hver enkelt arbeidstaker slik at uheldige belastninger unngås så langt det er mulig
- e. sørge for at arbeidsplasser og arbeidslokaler holdes ryddige og forsvarlig rengjort
- f. legge opp arbeidstidsordninger slik at helse- og sikkerhetshensyn ivaretas
- g. beskytte arbeidstakerne mot vold og trusler om vold så langt det er mulig
- h. legge ergonomiske prinsipper til grunn for arbeidsstillinger og tilpassing til arbeidsplassen ved bruk av arbeidsutstyr. Arbeidsstillinger skal kunne varieres og statisk arbeid unngås. Arbeidet skal så langt det er mulig, ikke innebære bevegelser eller stillinger som kan føre til helseskade
- i. sørge for at hensiktsmessig førstehjelpsutstyr er tilgjengelig på alle steder hvor arbeidsforholdene gjør det nødvendig
- j. sørge for at andre som utfører arbeid på samme arbeidsplass, ikke utsettes for ulykkesfare eller helsefare.

Til § 3-7: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 3-8. Tiltak for å håndtere risiko – krav som gjelder arbeid med spesifikke risikoer

Arbeidsgiveren skal sørge for at

- a. helsefarlige kjemikalier og helsefarlige biologiske faktorer unngås. Hvis dette ikke lar seg gjøre, skal mengden reduseres så langt det er mulig
- b. antallet arbeidstakere som eksponeres eller kan bli eksponert for helsefarlige kjemikalier eller helsefarlige biologiske faktorer, skal være lavest mulig
- c. det opprettes stoffkartotek for de helsefarlige stoffene som håndteres i virksomheten
- d. arbeidstakerne beskyttes mot støy, vibrasjoner og kunstig optisk stråling
- e. arbeidstakerne som har adgang til faresoner, vernes
- f. atkomsten er sikker når arbeidet er vanskelig tilgjengelig, om nødvendig med arbeidsplattform eller stillas ved arbeid i høyden

g. det utarbeides rutiner slik at ferdselsveier og rømningsveier er åpne for fri ferdsel.

Til § 3-8: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 3-9. Forebygging av skader ved ergonomisk belastende arbeid

Arbeidsgiveren skal gjennomføre nødvendige tiltak for å fjerne eller redusere omfanget av manuelt arbeid som er ergonomisk belastende eller helseskadelig. Tiltakene skal iverksettes i samarbeid med berørte arbeidstakere.

Arbeidsgiveren skal vurdere tiltak knyttet til blant annet:

- organisering av arbeidet
- lokaler
- inventar
- utstyr, inkludert tekniske hjelpemidler
- samarbeidsrelasjoner
- styringssystemer og planleggingssystemer som bidrar til å påvirke arbeidstempo og arbeidsoppgaver.

Til § 3-9: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 3-10. Krav til arbeidsutstyr – valg, kontroll og vedlikehold

Arbeidsgiveren er ansvarlig for at arbeidsutstyret er konstruert og innrettet slik at arbeidstakerne er vernet mot skader på liv eller helse når utstyret brukes og vedlikeholdes.

Ved valg av arbeidsutstyr skal arbeidsgiveren ta hensyn til spesielle arbeidsforhold på den enkelte arbeidsplass, arbeidets særpreg og hvilke farer som kan oppstå når utstyret brukes.

Arbeidsgiveren skal vurdere farene og treffe nødvendige tiltak for å sikre at arbeidsutstyr som stilles til rådighet for arbeidstakerne egner seg for arbeidet og er tilpasset formålet.

Når det ikke er mulig å sikre at arbeidsutstyr er helt trygt, skal arbeidsgiveren sørge for å begrense farene mest mulig.

Arbeidsutstyr og anlegg som er i bruk, skal regelmessig kontrolleres og vedlikeholdes slik at kravene i forskrift om utførelse av arbeid kapittel 7 er oppfylt.

Når det er nødvendig, skal arbeidsgiveren utarbeide rutiner for kontroll og vedlikehold av arbeidsutstyr og anlegg før bruk.

[OBS! Henvisningen er til ny kapittelinnledning i en kommende revidert versjon av forskrift om utførelse av arbeid, og vil derfor være uriktig sett opp mot dagens forskrift]

Til § 3-10: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 3-11. Krav om sikkerhetsskilting og signalgivning

Hvis det ikke er mulig å unngå en fare ved hjelp av andre tiltak, skal arbeidsgiveren sørge for å signalisere faren ved bruk av sikkerhetsskilt, varselfarger, lyssignaler, lydsignaler, muntlige instruksjoner eller hånd- og armsignaler.

Hvis et lyssignal, et lydsignal eller en muntlig instruks signaliserer fare like godt, kan det velges fritt mellom disse tre.

Hvis et hånd- og armsignal eller en muntlig instruks signaliserer fare like godt, kan det velges fritt mellom disse to.

Signaler som kan brukes sammen:

- a. lyssignaler og lydsignaler
- b. lyssignaler og muntlige instruksjoner
- c. hånd- og armsignaler og muntlige instruksjoner.

Hvis en varselfarge eller et sikkerhetsskilt angir en hindring eller høydeforskjell like godt, kan det velges fritt mellom disse to.

Til § 3-11: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 3-12. Krav om varsling ved øyeblikkelig hjelp

Hvis risikovurderingen viser at det kan bli behov for øyeblikkelig hjelp, skal arbeidsgiveren iverksette nødvendige tiltak for å kunne varsle arbeidstakerne og gi dem tilgang til de varslings- og kommunikasjonsmidlene som er nødvendige.

Til § 3-12: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 3-13. Krav til programvare og datasystemer

Programvaren skal være enkel å bruke, tilpasset oppgaven som skal utføres, og den skal eventuelt kunne tilpasses brukerens kunnskaps- og erfaringsnivå.

Programvaren skal så langt som mulig være på norsk.

Datasystemene skal gi arbeidstakerne opplysninger om arbeidets gang og vise informasjon i et format og tempo som er tilpasset operatørene.

Kvantitative eller kvalitative kontrollinnretninger kan ikke brukes uten at arbeidstakerne kjenner til det.

Kravene i første til fjerde ledd gjelder både ved utarbeidelse, valg, innkjøp og endring av programvare og ved fastsettelse av oppgaver som medfører bruk av dataskjerm.

Til § 3-13: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 3-14. Krav om variasjon og hvile

Når arbeidsformen tilsier det, som for eksempel arbeid ved dataskjerm, skal arbeidsgiveren sørge for variasjon i arbeidsoppgavene slik at helseskadelige påvirkninger unngås. Hvis variasjon ikke er mulig, skal arbeidsgiveren sørge for at arbeidet avbrytes med nødvendig hvile og restitusering.

Til § 3-14: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Kommentar

Det juridiske begrepet "arbeidets karakter" foreslås endret til "arbeidsformen". Vi kan ikke støtte forslaget, og mener begrepet "arbeidets karakter" må videreføres. Det er svært uheldig at et kjent juridisk begrep som er godt innarbeidet hos partene i arbeidslivet, endres til et begrep som er ukjent for partene i den sammenhengen som det foreslås benyttet. En endring vil derfor også lett føre til uklarheter og tvister på virksomhetsnivå.

§ 3-15. Tilleggskrav til kartlegging, risikovurdering, planer og tiltak i forskrift om utførelse av arbeid

I tillegg til kravene i §§ 3-1 til 3-6, som gjelder for alle virksomheter, gjelder egne krav for bestemte risikoer. Tilleggskravene er gitt i følgende kapitler i forskrift om utførelse av arbeid:

- fare for vold og trusler om vold: kapittel 2
- manuelt arbeid: kapittel 3
- støy og mekaniske vibrasjoner: kapittel 4
- arbeid i høyden: kapittel 13
- gravearbeid: kapittel 14
- snøskredfare ved anleggs- og oppholdssteder: kapittel 16
- dykking og trykkammer: kapittel 20
- kunstig optisk stråling: kapittel 24
- elektromagnetiske felter: kapittel 25
- kjemiske risikofaktorer: kapittel 27
- varmt arbeid: kapittel 29
- biologiske risikofaktorer: kapittel 30
- risiko for forplantningsskader: kapittel 31

[OBS! Henvisningene er til ny kapittelinndeling i en kommende revidert versjon av forskrift om utførelse av arbeid, og vil derfor være uriktige sett opp mot dagens forskrift]

Til § 3-15: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

Kapittel 4. Opplæring av arbeidstakerne

§ 4-1. Definisjoner

Definisjon av begreper som brukes i dette kapitlet:

1. *arbeidsutstyr*: tekniske innretninger og lignende som maskiner, løfteredskap, sikkerhetskomponenter, beholdere, transportinnretninger, apparater, installasjoner, verktøy og enhver annen gjenstand som brukes til å fremstille et produkt eller utføre arbeid
2. *asbest*: de fibrøse, krystallinske silikatmineralene krysotil (hvit asbest), krokidolitt (blå asbest), amositt (brun asbest), antofyllittasbest, tremolittasbest og aktinollittasbest
3. *elektromagnetisk felt*: statisk elektrisk, statisk magnetisk og tidsvarierende elektrisk, magnetisk og elektromagnetisk felt med frekvenser opp til 300 GHz

4. *kjemikalier*: grunnstoffer, kjemiske forbindelser eller blandinger av slike, enten de forekommer i naturlig tilstand eller er industrielt fremstilt eller brukes eller frigjøres, ved enhver arbeidsoperasjon, uavhengig av om fremstillingen er tilsiktet eller ikke. Dette gjelder uavhengig av om kjemikaliene er tilgjengelige på markedet eller ikke
5. *personlig verneutstyr*: alt utstyr inkludert tilbehør til utstyret, som bæres eller holdes av arbeidstakeren for å verne arbeidstakeren mot en eller flere farer som kan true vedkommendes sikkerhet og helse under arbeidet. Personlig verneutstyr omfatter ikke:
- alminnelig arbeidstøy og uniformer som ikke spesielt er beregnet til å beskytte arbeidstakernes sikkerhet og helse
  - nødhjelp- og redningsutstyr
  - selvforsvarsutstyr
  - transportabelt utstyr til sporing og lokalisering av farlige og skadelige faktorer
  - personlig verneutstyr som brukes i henhold til krav i veitrafikkloven
6. *risiko*: sannsynligheten for en uønsket hendelse eller eksponering og mulige konsekvenser for liv eller helse
7. *sikkerhetsskilting og signalgivning*: anvendelse av skilt, farge, lyssignal, lydsignal, muntlig anvisning eller et hånd- og armsignal som henviser til en bestemt gjenstand, virksomhet eller situasjon og som gir opplysninger eller instruksjoner om hvordan personer skal forholde seg i forskjellige situasjoner av hensyn til sikkerhet og helse på arbeidsplassen. Definisjonen omfatter ikke skilting og signalgivning som reguleres av annen lovgivning eller i medhold av veg-, jernbane-, luft- eller sjøtransport eller transport på innenlandske sjøveier.

Til § 4-1: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 4-2. Krav til opplæring av arbeidstakerne

Arbeidsgiveren skal sørge for at arbeidstakerne har nødvendige kvalifikasjoner for å utføre arbeidet sikkert. Arbeidsgiveren skal videre sørge for at arbeidstakere som bruker utstyr og anlegg eller håndterer varer, stoffer eller produkter, har nødvendig opplæring og øvelse i

- a. hensiktsmessig arbeidsteknikk,
- b. hvordan arbeidet skal organiseres, og
- c. andre relevante forhold knyttet til det aktuelle arbeidet.

Arbeidstakerne skal også få opplæring og om nødvendig øvelse i å bruke hjelpemidler, rømnings- og redningsutstyr, førstehjelpsutstyr eller personlig verneutstyr som er påkrevd i arbeidet.

I opplæringen av personer under 18 år skal det tas særlig hensyn til deres manglende arbeidserfaring, at de kan være mindre oppmerksomme på eksisterende og potensiell risiko, og at de ikke er fullt utviklet.

Opplæringen skal gjentas når det er nødvendig.

Opplæringen skal gis på et språk som arbeidstakerne forstår.

Til § 4-2: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Kommentar

Setningen i andre ledd fremstår som noe tung og dermed lite brukervennlig. Det foreslås at den for eksempel justeres slik: "Arbeidstakerne skal få opplæring, og om nødvendig øvelse, i å bruke hjelpemidler, rømnings- og redningsutstyr, førstehjelpsutstyr eller personlig verneutstyr som er påkrevd i arbeidet.

§ 4-3. Opplæring i virksomheter som ikke sysselsetter arbeidstakere

Hvis en virksomhet som ikke sysselsetter arbeidstakere, bruker utstyr og utfører arbeid på en måte som kan utsette andre arbeidstakere for fare, skal innehaveren selv ha nødvendig opplæring og kvalifikasjoner.

Til § 4-3: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 4-4. Tilleggskrav til opplæring i forskrift om utførelse av arbeid

I tillegg til kravene i §§ 4-2 og 4-3 gjelder krav til opplæring for bestemte typer arbeid. Tilleggskravene er gitt i følgende kapitler i forskrift om utførelse av arbeid:

- vold og trusler om vold: kapittel 2
- manuelt arbeid: kapittel 3
- støy og mekaniske vibrasjoner: kapittel 4
- krav om opplæring i bruk av arbeidsutstyr og informasjon om sikker bruk: kapittel 5
- krav til bruk av arbeidsutstyr: kapittel 7
- kontroll og vedlikehold av arbeidsutstyr og anlegg: kapittel 8
- arbeid i høyden: kapittel 13
- gravearbeid: kapittel 14
- dykking og trykkammer: kapittel 20
- kunstig optisk stråling: kapittel 24
- elektromagnetiske felter: kapittel 25
- kjemiske risikofaktorer: kapittel 27
- asbest: kapittel 28
- varmt arbeid: kapittel 29
- biologiske risikofaktorer: kapittel 30
- arbeid ved avløpsanlegg: kapittel 32
- sikkerhetsskilting og signalgivning: kapittel 35

- driftskontroll og sikkerhetsovervåking: kapittel 36.

[OBS! Henvisningene er til ny kapittelinndeling i en kommende revidert versjon av forskrift om utførelse av arbeid, og vil derfor være uriktige sett opp mot dagens forskrift]

Til § 4-4: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

Kapittel 5. Informasjon til arbeidstakerne

§ 5-1. Definisjoner

Definisjon av begreper som brukes i dette kapitlet:

1. *elektromagnetisk felt*: statisk elektrisk, statisk magnetisk og tidsvarierende elektrisk, magnetisk og elektromagnetisk felt med frekvenser opp til 300 GHz
2. *kjemikalier*: grunnstoffer, kjemiske forbindelser eller blandinger av slike, enten de forekommer i naturlig tilstand eller er industrielt fremstilt eller brukes eller frigjøres, ved enhver arbeidsoperasjon, uavhengig av om fremstillingen er tilsiktet eller ikke. Dette gjelder uavhengig av om kjemikaliene er tilgjengelige på markedet eller ikke
3. *risiko*: sannsynligheten for en uønsket hendelse eller eksponering og mulige konsekvenser for liv eller helse
4. *sikkerhetsskilting og signalgivning*: anvendelse av skilt, farge, lyssignal, lydsignal, muntlig anvisning eller et hånd- og armsignal som henviser til en bestemt gjenstand, virksomhet eller situasjon og som gir opplysninger eller instruksjoner om hvordan personer skal forholde seg i forskjellige situasjoner av hensyn til sikkerhet og helse på arbeidsplassen. Definisjonen omfatter ikke skilting og signalgivning som reguleres av annen lovgivning eller i medhold av veg-, jernbane-, luft- eller sjøtransport eller transport på innenlandske sjøveier.

Til § 5-1: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 5-2. Krav til informasjon til arbeidstakerne

Arbeidsgiveren skal sørge for at arbeidstakerne og deres representanter får løpende informasjon om hvilke risikofaktorer som er knyttet til arbeidet, og hvordan disse kan unngås.

Informasjon må gis på en måte som alle arbeidstakere kan forstå.

Til § 5-2: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 5-3. Tilleggskrav til informasjon til arbeidstakerne i forskrift om utførelse av arbeid

I tillegg til kravet i § 5-2 gjelder krav til informasjon for bestemte typer arbeid. Tilleggskravene er gitt i følgende kapitler i forskrift om utførelse av arbeid:

- vold og trusler om vold: kapittel 2
- manuelt arbeid: kapittel 3
- støy og mekaniske vibrasjoner: kapittel 4
- krav om opplæring i bruk av arbeidsutstyr og informasjon om sikker bruk: kapittel 5
- krav til bruk av arbeidsutstyr: kapittel 7
- gravearbeid: kapittel 14
- kunstig optisk stråling: kapittel 24
- elektromagnetiske felter: kapittel 25
- kjemiske risikofaktorer: kapittel 27
- varmt arbeid: kapittel 29
- risiko for forplantningsskader: kapittel 31
- sikkerhetsskilting og signalgiving: kapittel 35.

[OBS! Henvisningene er til ny kapittelinnledning i en kommende revidert versjon av forskrift om utførelse av arbeid, og vil derfor være uriktige sett opp mot dagens forskrift]

Til § 5-3: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

DEL 3 – PLIKTER FOR NOEN ARBEIDSGIVERE

Kapittel 6. Arbeidsinstruks ved farlig arbeid

§ 6-1. Definisjoner

Definisjon av begreper som brukes i dette kapitlet:

1. *arbeidsutstyr*: tekniske innretninger og lignende som maskiner, løfteredskap, sikkerhetskomponenter, beholdere, transportinnretninger, apparater, installasjoner, verktøy og enhver annen gjenstand som brukes til å fremstille et produkt eller utføre arbeid
2. *asbest*: de fibrøse, krystallinske silikatmineralene krysotil (hvit asbest), krokidolitt (blå asbest), amositt (brun asbest), antofyllittasbest, tremolittasbest og aktinolittasbest

Til § 6-1: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 6-2. Krav om arbeidsinstruks ved farlig arbeid

Hvis arbeidet kan medføre særlig fare for skade på liv eller helse, skal arbeidsgiveren lage en skriftlig arbeidsinstruks for å sikre at

- a. arbeidet kan utføres på en fullt forsvarlig måte
- b. bare personer som har fått nødvendig opplæring, utfører arbeidet eller bruker arbeidsutstyret
- c. bare personer som er spesielt utpekt, utfører reparasjoner, ombygging eller vedlikehold, og
- d. arbeidsutstyr som skal repareres, ikke tas i bruk hvis feilen, slitasjen eller skaden kan medføre fare.

Til § 6-2: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 6-3. Tilleggskrav om arbeidsinstruks i forskrift om utførelse av arbeid

For bestemte typer arbeid skal det alltid foreligge arbeidsinstruks i samsvar med følgende kapitler i forskrift om utførelse av arbeid:

- høytrykksspyleutstyr, kapittel 12
- arbeid i høyden: kapittel 13
- gravearbeid: kapittel 14
- bergarbeid: kapittel 15
- snøskredfare ved oppholds- og anleggssteder: kapittel 16
- dykking og trykkammer: kapittel 20
- arbeid ved CO₂-anlegg for brannslukking: kapittel 21
- asbest: kapittel 28
- driftskontroll og sikkerhetsovervåking: kapittel 36.

[OBS! Henvisningene er til ny kapittelinnledning i en kommende revidert versjon av forskrift om utførelse av arbeid, og vil derfor være uriktige sett opp mot dagens forskrift]

Til § 6-3: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

Kapittel 7. Barn og ungdom i arbeid

§ 7-1. Definisjoner

Definisjon av begreper som brukes i dette kapitlet:

1. *arbeidsplass*: ethvert fysisk sted hvor noen utfører arbeid, både innendørs, utendørs, under jord, i luften og i vann
2. *arbeidsutstyr*: tekniske innretninger og lignende som maskiner, løfteredskap, sikkerhetskomponenter, beholdere, transportinnretninger, apparater, installasjoner, verktøy og enhver annen gjenstand som brukes til å fremstille et produkt eller utføre arbeid
3. *bruk av arbeidsutstyr*: arbeidsoperasjoner som igangsetting, stans, montering og demontering, transport, bruk, overvåking, ettersyn, reparasjon, vedlikehold, pass og renhold
4. *ioniserende stråling*: stråling fra radioaktivt stoff, røntgenstråling og partikkelstråling
5. *risiko*: sannsynligheten for en uønsket hendelse eller eksponering og mulige konsekvenser for liv eller helse.

Til § 7-1: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 7-2. Oversikt over regler for når barn og ungdom kan arbeide

For barn som er 0–12 år, gjelder:

- § 7-3 til § 7-9

For barn som er 13 og 14 år, gjelder:

- § 7-3 til 7-10

For barn som er 15 og 16 år, gjelder:

- § 7-3 til 7-7, § 7-11 og § 7-13

For barn som er 17 år, gjelder:

- § 7-3 til 7-7 og § 7-11 til § 7-13

Til § 7-2: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 7-3. Hvilke typer arbeid barn og ungdom ikke kan utføre

Personer under 18 år skal ikke settes til arbeid som er listet opp i vedlegg 1.

Personer under 18 år skal heller ikke settes til annet arbeid som

- a. overstiger deres fysiske eller psykiske yteevne
- b. kan medføre helseskade
- c. innebærer fare for ulykke som det er rimelig å anta at de ikke kan gjenkjenne eller unngå på grunn av liten bevissthet om sikkerhet eller liten erfaring, opplæring eller øvelse
- d. medfører eksponering for skadelig stråling
- e. medfører eksponering for giftige eller kreftfremkallende faktorer, faktorer som forårsaker arvelige genetiske skader, faktorer som forårsaker fosterskader eller som på annen måte forårsaker kroniske skader for mennesker.

Til § 7-3: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

Til § 7-3: Her har vi valgt å legge opplistingen av hvilke typer arbeid barn under 18 år ikke kan gjøre i et vedlegg, for å gjøre bestemmelsen kortere. Hvilken løsning liker du best?

Ikke svart

§ 7-4. Plikt til å kartlegge, vurdere og håndtere risiko for arbeidstakere under 18 år

Arbeidsgiveren har, etter § 3-2, plikt til å kartlegge, vurdere og håndtere risikoen arbeidstakere under 18 år utsettes for.

Arbeidsgiveren skal ta særlig hensyn til deres manglende arbeidserfaring, at de kan være mindre oppmerksomme på risiko, og at de ikke er fullt utviklet.

Kartlegging, vurdering og håndtering av risiko skal utføres før arbeidstakeren begynner arbeidet og gjentas hver gang det skjer endringer som kan ha betydning for risikoforholdene.

Kartleggingen og risikovurderingen skal minst omfatte:

- arbeidsplassens utstyr og innredning
- innretning, valg og bruk av arbeidsutstyr og maskiner, og måten de håndteres på
- hvordan arbeidet organiseres
- art, grad og varighet av eksponering for fysiske, biologiske og kjemiske faktorer
- psykiske belastninger som arbeidet kan medføre
- arbeidsoperasjoner som kan overbelaste muskel- og skjelettsystemet
- barn og unge sitt nivå med hensyn til opplæring og instruksjon.

Arbeidsgiveren skal iverksette nødvendige tiltak for å ivareta sikkerhet, helse og utvikling for arbeidstakere under 18 år.

Til § 7-4: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 7-5. Plikt til å involvere verneombudet når arbeidstakeren er under 18 år

Arbeidsgiveren skal ta verneombudet med på råd under planlegging og gjennomføring av arbeid som skal utføres av arbeidstakere under 18 år.

I virksomheter hvor det ikke er verneombud, skal arbeidstakernes representant tas med på råd.

Til § 7-5: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 7-6. Krav om informasjon til foreldre og foresatte

Arbeidsgiveren skal sørge for at arbeidstakere under 18 år og deres foreldre eller foresatte informeres om eventuell risiko som er forbundet med arbeidet, og om alle tiltak som iverksettes for å ivareta sikkerhet og helse.

Til § 7-6: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 7-7. Krav om listeføring av arbeidstakere under 18 år

Arbeidsgivere som sysselsetter 20 eller flere arbeidstakere, skal føre liste over arbeidstakere under 18 år.

Listen skal inneholde

- a. arbeidstakerens navn, adresse og fødselsnummer
- b. foresattes navn og adresse (for barn som er under 15 år eller ikke har fullført ungdomsskolen)
- c. arbeidets art
- d. lengden på daglig arbeidstid, inkludert arbeidstid hos andre arbeidsgivere, og på hvilken tid av døgnet arbeidet foregår
- e. lengden på ordinær skoletid
- f. tidspunkt for når arbeidstakeren kan ta ut sin fritid i sommerferien.

Listen skal være tilgjengelig for Arbeidstilsynet og virksomhetens verneombud.

Til § 7-7: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 7-8. Samtykke fra foreldre eller foresatte

Arbeidsgiveren skal innhente skriftlig samtykke fra foreldre eller foresatte før barn som er under 15 år, eller som ikke har fullført ungdomsskolen, settes til arbeid.

Til § 7-8: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 7-9. Kulturelt eller lignende arbeid for barn under 15 år

Barn som er under 15 år eller ikke har fullført ungdomsskolen, kan utføre kulturelt, kunstnerisk, sportslig eller reklamemessig arbeid så lenge arbeidet ikke

- a. påvirker barnas sikkerhet, helse eller utvikling på en uheldig måte
- b. går ut over barnas skolegang, deltakelse i yrkesveiledning eller yrkesrettet opplæring
- c. går ut over barnas mulighet til å få utbytte av undervisningen.

Arbeidsgiveren skal innhente forhåndssamtykke fra Arbeidstilsynet før barn under 15 år settes til kulturelt, kunstnerisk, sportslig eller reklamemessig arbeid. I søknaden til Arbeidstilsynet skal arbeidsgiveren legge ved et skriftlig samtykke fra foreldre eller foresatte.

Barn som er under 15 år eller ikke har fullført ungdomsskolen, kan gjøre kulturelt, kunstnerisk, sportslig eller reklamemessig arbeid fram til klokken 23.00 hvis vilkårene i første og andre ledd er oppfylt. Hvis arbeidet avsluttes etter klokken 22.00, kan ikke barnet arbeide igjen før tidligst klokken 07.00.

Hvis barn under 15 år skal gjøre kulturelt, kunstnerisk eller sportslig arbeid utover to timer i døgnet på dager med undervisning og tolv timer i uken i uker med undervisning, må arbeidsgiveren søke Arbeidstilsynet om unntak fra arbeidsmiljøloven § 11-2 andre ledd bokstav a. Slike unntak kan bare gis hvis det er verne- og helsemessig forsvarlig, og det kan ikke gis unntak for reklamemessig arbeid.

Til § 7-9: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 7-10. Adgang til å sette barn som har fylt 13 år til lett arbeid

Barn som har fylt 13 år, kan utføre lett arbeid, se arbeidsmiljøloven § 11-1 første ledd bokstav b.

Med lett arbeid menes arbeidsoppgaver som ikke

- a. påvirker barnas sikkerhet, helse eller utvikling på en uheldig måte
- b. går ut over barnas skolegang, deltakelse i yrkesveiledning eller yrkesrettet opplæring
- c. påvirker barnas mulighet til å få utbytte av undervisning.

Til § 7-10: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Kommentar

Vi stiller spørsmål ved om henvisningen til aml. § 11-1 i første ledd er nødvendig. Så vidt vi kan se vil et oppslag i aml. § 11-1 første ledd bokstav b ikke gi ekstra informasjon til brukeren.

§ 7-11. Unntak fra arbeidsforbudet i § 7-3

Hvis arbeidet utføres som ledd i praktisk opplæring i skolens regi, eller i praktisk opplæring på lærekontrakt eller opplæringskontrakt, gjelder følgende unntak fra arbeidsforbudet i § 7-3:

- a. Elever som er 15, 16 eller 17 år, og som har fullført ungdomsskolen, kan utføre arbeid som nevnt i § 7-3 andre ledd bokstav b til d og vedlegg 1 bokstav b til p.
- b. Elever som er 16 eller 17 år, og som har fullført ungdomsskolen, kan utføre arbeid som medfører eksponering for ioniserende stråling, når den effektive doseekvivalenten ikke overstiger 5 mSv i løpet av 12 måneder. Ved bestråling av enkeltorganer skal dosegrensen ikke overstige 50 mSv/år for øyelinse og 150 mSv/år for hud, hender og føtter.
- c. Elever i videregående skole som har fylt 16 år, kan gis praktisk opplæring i bruk av arbeidsutstyr som nevnt i vedlegg 1 bokstav q til u, hvis opplæringen skjer i samsvar med kravene om sikkerhetsopplæring i forskrift om utførelse av arbeid kapittel 5, og opplæringen skjer under skolens kyndige veiledning.

Personer som har fylt 17 år, kan gis praktisk opplæring i bruk av arbeidsutstyr som nevnt i vedlegg 1 bokstav q til u, hvis opplæringen skjer i samsvar med kravene om sikkerhetsopplæring i forskrift om utførelse av arbeid kapittel 5.

Når personer under 18 år utfører arbeid etter denne paragrafen, skal arbeidsgiveren organisere og tilrettelegge arbeidet ved å ta hensyn til den enkeltes arbeidslivserfaring og modenhet, iverksette de tiltakene som er nødvendige for å ivareta sikkerhet, helse og utvikling og sørge for at en erfaren og kompetent person så langt som nødvendig følger med på arbeidet.

[OBS! Henvisningene er til ny kapittelinndeling i en kommende revidert versjon av forskrift om utførelse av arbeid, og vil derfor være uriktige sett opp mot dagens forskrift]

Til § 7-11: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Kommentar

Dette er en bestemmelse som gjør unntak fra § 7-3. Slik vi vurderer det, er det lite brukervennlig å la unntaksbestemmelsen følge av § 7-11 fremfor å legge den i forlengelsen av § 7-3, dvs. som ny § 7-4. For brukerne vil det være lett å se sammenhengen mellom de to bestemmelsene dersom de plasseres etter hverandre i kapittelet. En slik sammenheng vil være langt vanskeligere å oppdage dersom unntaket først inntas sju paragrafer senere og uten at det fremgår av § 7-3 at det finnes en unntaksbestemmelse senere i kapittelet.

§ 7-12. Unntak fra arbeidsmiljølovens regler om arbeidstid ved yrkesrettet opplæring i anleggsgag

Elever som har fylt 17 år, og som utfører arbeid som ledd i praktisk opplæring på lærekontrakt eller opplæringskontrakt i fag som bygger på vg2 anleggsteknikk, kan få følgende unntak fra arbeidsmiljølovens regler om arbeidstid:

- a. Hvis arbeidstakernes tillitsvalgte samtykker, kan det brukes arbeidstidsordninger etter arbeidsmiljøloven § 10-5 andre ledd og § 10-12 fjerde ledd som går ut over grensene i arbeidsmiljøloven § 11-2 tredje ledd og § 11-5 tredje ledd.
- b. Hvis Arbeidstilsynet samtykker, kan det brukes arbeidstidsordninger etter arbeidsmiljøloven § 10-5 tredje ledd og § 10-12 sjette ledd som går ut over grensene i arbeidsmiljøloven § 11-2 tredje ledd og § 11-5 tredje ledd.

Unntakene etter første ledd må ikke stride mot øvrige regler i arbeidsmiljøloven kapittel 11. Elevene skal uavhengig av unntakene ha en sammenhengende arbeidsfri periode på minst 36 timer i løpet av sju dager, og de kan ikke pålegges overtid.

Til § 7-12: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 7-13. Vilkår for at 15-, 16- og 17-åringene kan arbeide om natta

I følgende tilfeller er det tillatt at personer som er 15, 16 eller 17 år, og som har fullført ungdomsskolen, arbeider om natta, hvis arbeidet ikke er til skade for deres sikkerhet, helse eller utvikling:

- a. Kulturelt, kunstnerisk eller sportslig arbeid kan utføres fram til kl. 23.00.

- b. Arbeid på lærekontrakt i hotell- og restaurantnæringen kan utføres fram til kl. 24.00 når det er nødvendig for betjening av gjester.
- c. Arbeid med salg eller levering av aviser kan utføres fra kl. 04.00.
- d. Arbeid på to skift i ikke-industriell virksomhet kan legges mellom kl. 06.00 og kl. 24.00. Unntaket omfatter ikke bygg- og anleggsvirksomhet og transportvirksomhet.
- e. Rengjøringsarbeid kan utføres fram til kl. 24.00 når arbeidet ikke kan gjøres uten å avbryte annet arbeid på arbeidsstedet, og må utføres om natta på grunn av driftstida på arbeidsstedet.
- f. Lett vakthold og portnerarbeid kan utføres mellom kl. 06.00 og kl. 24.00.
- g. Lett arbeid i virksomheter innen syke- og pleiehjelp og i internater som er knyttet til internatskoler, barnehjem, barnehager og lignende, kan utføres mellom kl. 06.00 og kl. 24.00.
- h. Lett arbeid ved sykehus eller lignende institusjoner kan utføres fram til kl. 06.00 av elever, lærlinger og lære kandidater i helsefagarbeider innen videregående opplæring. Arbeidet må inngå som ledd i den praktiske opplæringen i henhold til gjeldende læreplan.

Til § 7-13: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Kommentar

Vi har registrert at det flere steder i forslaget benyttes a-ender i ord, selv om arbeidsmiljøloven benytter -en endelser. Det er også tilfellet i § 7-13 første ledd og i overskriften. Vi ber om at forslaget til forskrift gjennomgås og justeres slik at det blir samsvar mellom lov og forskrift, jf. føringene fra Lovavdelingen på dette området.

Kapittel 8. Bedriftshelsetjeneste

§ 8-1. Definisjoner

Definisjon av begreper som brukes i dette kapitlet:

1. *arbeidsplass*: ethvert fysisk sted hvor noen utfører arbeid, både innendørs, utendørs, under jord, i luften og i vann
2. *kjemikalier*: grunnstoffer, kjemiske forbindelser eller blandinger av slike, enten de forekommer i naturlig tilstand eller er industrielt fremstilt eller brukes eller frigjøres, ved enhver arbeidsoperasjon, uavhengig av om fremstillingen er tilsiktet eller ikke. Dette gjelder uavhengig av om kjemikaliene er tilgjengelige på markedet eller ikke
3. *risiko*: sannsynligheten for en uønsket hendelse eller eksponering og mulige konsekvenser for liv eller helse.

Til § 8-1: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 8-2. Plikt til å knytte bedriftshelsetjeneste til virksomheten

Arbeidsgivere i næringer som er listet opp i vedlegg 2, plikter å knytte virksomheten til en bedriftshelsetjeneste som er godkjent av Arbeidstilsynet.

Arbeidsgivere i næringer som ikke er listet opp i vedlegg 2 plikter å knytte virksomheten til en godkjent bedriftshelsetjeneste hvis risikoforholdene i virksomheten tilsier det.

Arbeidstilsynet kan vedta at en virksomhet skal være helt eller delvis tilknyttet en godkjent bedriftshelsetjeneste selv om hovedaktiviteten faller utenfor andre ledd, hvis virksomheten også driver aktivitet som nevnt i vedlegg 2.

Arbeidstilsynet skal gjennomgå og oppdatere listen over næringsgrupper i vedlegg 2 hvert sjette år.

Til § 8-2: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Kommentar

I tredje ledd brukes begrepet "vedta". Vi antar det med dette menes at Arbeidstilsynet kan fatte vedtak. Av hensyn til brukerne, anbefaler vi at det klargjøres i teksten om man sikter til å fatte vedtak etter forvaltningsloven, tilsvarende ordlyden i forslaget til ny § 14-6. I § 14-6 benyttes begrepet "fatte vedtak", noe som er klargjørende for brukerne og ikke gir rom for tvil.

Vi anbefaler at forslaget til forskrift gjennomgås for å identifisere hvor i forskriften reguleringene gjelder rett til å fatte vedtak eventuelt andre avgjørelser. En likelydende ordlyd om dette i de aktuelle paragrafene anbefales, og da slik at man benytter begrepet "fatte vedtak".

Til § 8-2: Her har vi valgt å legge opplistingen av næringer som krever bedriftshelsetjeneste i et vedlegg, for å gjøre bestemmelsen kortere. Hvilken løsning liker du best?

Ikke svart

§ 8-3. Hvordan arbeidsgiveren skal bruke bedriftshelsetjenesten

Arbeidsgiveren skal sørge for at bedriftshelsetjenesten

- a. bistår med å kartlegge arbeidsmiljøet løpende, foreta undersøkelser av arbeidsplassene og arbeidsprosessene og vurdere risiko for helsefare
- b. fremmer forslag om forebyggende tiltak og arbeider med tiltak som reduserer risikoen for helseskade forårsaket av arbeidet, sammen med virksomheten
- c. bistår med å planlegge og gjennomføre fysiske og organisatoriske endringer i virksomheten, inkludert etablering, vedlikehold og tilrettelegging av arbeidsplasser, lokaler, utstyr og arbeidsprosesser
- d. bistår med å utarbeide og endre retningslinjer for bruk av kjemikalier, maskiner og utstyr og øvrige arbeidsprosesser

- e. bistår med å overvåke og kontrollere arbeidstakernes helse med hensyn til arbeidssituasjonen og foretar nødvendig oppfølging i tilfeller der dette enten følger av lov eller forskrift, er begrunnet ut fra et arbeidshelseperspektiv eller når virksomhetens risikovurdering tilsier det
- f. bistår med individuell tilrettelegging, inkludert bistand som beskrevet i arbeidsmiljøloven § 4-6
- g. bistår med informasjon og opplæring om relevante risikoer knyttet til arbeidshelse, arbeidsmiljø og sikkerhet og om aktuelle tiltak
- h. bistår med å behandle henvendelser fra arbeidstakere, verneombud og arbeidsmiljøutvalg.

Til § 8-3: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 8-4. Planer, årsrapporter og meldinger om HMS-arbeidet

Arbeidsgiveren skal i samarbeid med bedriftshelsetjenesten utarbeide følgende dokumentasjon som skal inngå i virksomhetens systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid:

- a. planer og årsrapporter for bedriftshelsetjenestens bistand i virksomheten
- b. periodevise meldinger og resultater av kartlegginger, risikovurderinger, målinger og lignende som beskriver helsefarlige arbeidsforhold, forslag til forebyggende tiltak og resultater
- c. rutiner for å utarbeide oppfølgingsplaner og tilretteleggingstiltak.

Til § 8-4: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

Kapittel 9. Helseovervåkning og legers meldeplikt

§ 9-1. Definisjoner

Definisjon av begreper som brukes i dette kapitlet:

1. *asbest*: de fibrøse, krystallinske silikatmineralene krysotil (hvit asbest), krokidolitt (blå asbest), amositt (brun asbest), antofyllittasbest, tremolittasbest og aktinolitbasbest

2. *bygge- og anleggsvirksomhet*:

- oppføring av bygninger
- innrednings-, utsmykkings-, og installasjonsarbeid
- montering og demontering av prefabrikkerte elementer
- riving, demontering, ombygging og istandsetting
- sanering og vedlikehold

- alminnelig anleggsvirksomhet
- graving, sprenging og annet grunnarbeid
- annet arbeid som utføres i tilknytning til bygge- eller anleggsarbeid

3. *elektromagnetisk felt*: statisk elektrisk, statisk magnetisk og tidsvarierende elektrisk, magnetisk og elektromagnetisk felt med frekvenser opp til 300 GHz

4. *ioniserende stråling*: stråling fra radioaktivt stoff, røntgenstråling og partikkelstråling

5. *kjemikalier*: grunnstoffer, kjemiske forbindelser eller blandinger av slike, enten de forekommer i naturlig tilstand eller er industrielt fremstilt eller brukes eller frigjøres, ved enhver arbeidsoperasjon, uavhengig av om fremstillingen er tilsiktet eller ikke. Dette gjelder uavhengig av om kjemikaliene er tilgjengelige på markedet eller ikke

6. *risiko*: sannsynligheten for en uønsket hendelse eller eksponering og mulige konsekvenser for liv eller helse.

Til § 9-1: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 9-2. Krav om helseovervåkning

Arbeidsgiveren skal sørge for fullgod helseovervåkning av arbeidstakerne når risikoforholdene tilsier det.

Når arbeidstakerne utsettes for risikoene i punktene nedenfor, skal det alltid gjennomføres helseundersøkelser. Helseundersøkelsen skal være egnet til å avdekke om arbeidstakerne tar skade av den aktuelle eksponeringen. Kravene knyttet til hver risiko er gitt i følgende kapitler i forskrift om utførelse av arbeid:

- støy og mekaniske vibrasjoner: kapittel 4
- bergarbeid: kapittel 15
- dykking og trykkammer: kapittel 20
- ioniserende stråling: kapittel 23
- kunstig optisk stråling: kapittel 24
- elektromagnetisk felt: kapittel 25
- kjemiske risikofaktorer: kapittel 27
- asbest: kapittel 28
- biologiske risikofaktorer: kapittel 30

Helseundersøkelser skal utføres av, eller under kontroll av, en lege som har nødvendig kompetanse på det området undersøkelsen gjelder.

[OBS! Henviisningene er til ny kapittelinnledning i en kommende revidert versjon av forskrift om utførelse av arbeid, og vil derfor være uriktige sett opp mot dagens forskrift]

Til § 9-2: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Kommentar

Vi stiller spørsmål ved om forslaget til ny § 9-2 kan innebære utilsiktede materielle endringer i forbindelse med at gjeldende bestemmelse forkortes. Vi ber om at det gjøres en ny vurdering av dette.

§ 9-3. Krav til legens kompetanse

Leger som gjennomfører helseundersøkelser, skal ha nødvendig kompetanse på det området undersøkelsen gjelder.

Til § 9-3: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 9-4. Arbeidsgiverens oppfølging av helseundersøkelsene

Hvis en helseundersøkelse avdekker sykdom eller annen helseeffekt som legen mener kan skyldes arbeidet, skal arbeidsgiveren iverksette nødvendige tiltak og om nødvendig omplassere arbeidstakeren til annet arbeid.

Til § 9-4: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 9-5. Arbeidsgiverens dekning av utgifter til helseundersøkelse

Arbeidsgiveren skal dekke utgifter som ikke dekkes av folketrygden, i forbindelse med helseundersøkelser som arbeidsgiveren skal påse at arbeidstakerne gjennomgår etter dette kapitlet.

Til § 9-5: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 9-6. Undersøkelse av arbeidstakeres syn ved arbeid ved dataskjerm

Arbeidstakere som jevnlig og som en betydelig del av sitt arbeid arbeider ved dataskjerm, skal få tilbud om å få øyne og syn undersøkt av en person med nødvendige kvalifikasjoner både

- a. før de begynner arbeid ved dataskjermen
- b. om nødvendig med jevne mellomrom i tida deretter, og
- c. dersom de får synsproblemer som kan skyldes arbeidet ved dataskjermen.

Arbeidstakerne har rett til undersøkelse hos øyespesialist hvis utfallet av undersøkelsen nevnt i første ledd gjør det nødvendig.

Hvis utfallet av undersøkelsen gjør det nødvendig, og hvis vanlige synskorrigerende hjelpemidler ikke kan benyttes, skal arbeidstakerne få spesielle synskorrigerende hjelpemidler som egner seg for det aktuelle arbeidet.

Utgifter til spesielle synskorrigerende hjelpemidler skal dekkes av arbeidsgiveren.

Til § 9-6: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 9-7. Registrering og varsling av yrkessykdom og arbeidsulykke

Arbeidsgivers plikt etter arbeidsmiljøloven § 5-1 og § 5-2 til å registrere og varsle Arbeidstilsynet om yrkessykdom og arbeidsulykker gjelder også for familiebruk i landbruk og virksomheter i landbruk som ikke sysselsetter arbeidstakere.

Til § 9-7: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 9-8. Legers meldeplikt til Arbeidstilsynet

Leger har meldeplikt etter arbeidsmiljøloven § 5-3 også om pasienter som ikke er arbeidstakere, men som arbeider i en bygge- og anleggsvirksomhet som ikke sysselsetter arbeidstakere.

Til § 9-8: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

Kapittel 10. Bruk av personlig verneutstyr

§ 10-1. Definisjoner

Definisjon av begreper som brukes i dette kapittelet:

1. *asbest*: de fibrøse, krystallinske silikatmineralene krysotil (hvit asbest), krokidolitt (blå asbest), amositt (brun asbest), antofyllittasbest, tremolittasbest og aktinolittasbest
2. *kjemikalier*: grunnstoffer, kjemiske forbindelser eller blandinger av slike, enten de forekommer i naturlig tilstand eller er industrielt fremstilt eller brukes eller frigjøres, ved enhver arbeidsoperasjon, uavhengig av om fremstillingen er tilsiktet eller ikke. Dette gjelder uavhengig av om kjemikaliene er tilgjengelige på markedet eller ikke
3. *personlig verneutstyr*: alt utstyr inkludert tilbehør til utstyret, som bæres eller holdes av arbeidstakeren for å verne arbeidstakeren mot en eller flere farer som kan true vedkommendes sikkerhet og helse under arbeidet. Personlig verneutstyr omfatter ikke:
  - alminnelig arbeidstøy og uniformer som ikke spesielt er beregnet til å beskytte arbeidstakernes sikkerhet og helse
  - nødhjelp- og redningsutstyr
  - selvforsvarsutstyr
  - transportabelt utstyr til sporing og lokalisering av farlige og skadelige faktorer
  - personlig verneutstyr som brukes i henhold til krav i veitrafikkloven
4. *risiko*: sannsynligheten for en uønsket hendelse eller eksponering og mulige konsekvenser for liv eller helse.

Til § 10-1: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 10-2. Krav om personlig verneutstyr

Arbeidsmiljøloven § 3-2 andre ledd stiller krav om å gjøre tilgjengelig, gi opplæring i, og sørge for bruk av, personlig verneutstyr når kollektive tiltak ikke gir tilstrekkelig vern om liv eller helse.

I tillegg til kravet i arbeidsmiljøloven, gjelder tilleggskrav når arbeidstakerne utsettes for bestemte risikoer. Tilleggskravene er gitt i følgende kapitler i forskrift om utførelse av arbeid:

- støy og mekaniske vibrasjoner: kapittel 4
- kjemiske risikofaktorer: kapittel 27
- asbest: kapittel 28
- biologiske risikofaktorer: kapittel 30

Arbeidsgiveren skal om nødvendig sørge for hensiktsmessig arbeidstøy før håndtering av farlig last ved havnearbeid.

[OBS! Henvisningene er til ny kapittelinnledning i en kommende revidert versjon av forskrift om utførelse av arbeid, og vil derfor være uriktige sett opp mot dagens forskrift]

Til § 10-2: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Kommentar

I første ledd foreslås det å innføre et nytt begrep "kollektive tiltak". Det er uklart hva som ligger i begrepet. Begrepet kan til forveksling oppleves å vise til den kollektive dialogen med de tillitsvalgte på arbeidsplassen. Vi anbefaler at man heller benytter samme formulering som i aml § 3-2 andre ledd eller nåværende forskrift § 15-1 andre ledd (når det ikke på annen måte/ikke kan oppnås på annen måte).

§ 10-3. Krav til det personlige verneutstyret

Arbeidsgiveren skal sørge for at arbeidstakernes personlige verneutstyr er CE-merket etter forskrift om personlig verneutstyr (PVU).

Arbeidsgiveren skal sørge for at det personlige verneutstyret til enhver tid gir fullt forsvarlig vern.

Arbeidsgiveren skal særlig påse at personlig verneutstyr

- ikke medfører økt risiko ved bruk
- passer eller kan tilpasses arbeidstakeren
- er tilpasset de aktuelle arbeidsforholdene
- ikke lett antennes eller smelter der det er slik risiko.

Hvis arbeidstakeren må bruke flere forskjellige typer verneutstyr samtidig, skal utstyret kunne kombineres uten at verneeffekten til hvert enkelt utstyr reduseres.

Til § 10-3: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 10-4. Krav til vedlikehold og kontroll av personlig verneutstyr

Arbeidsgiveren skal sørge for rutiner for å oppbevare, vedlikeholde, reparere og skifte ut personlig verneutstyr, og for at det personlige verneutstyret er i god hygienisk stand. Hvis flere personer må bruke samme

verneutstyr, skal arbeidsgiveren sørge for at slik bruk ikke medfører helse- eller hygieneproblemer for arbeidstakerne.

Til § 10-4: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 10-5. Krav til informasjon om personlig verneutstyr

Før det personlige verneutstyret tas i bruk, skal arbeidsgiveren informere arbeidstakeren om hvilke farer utstyret beskytter mot, og sørge for tilstrekkelig og forståelig informasjon om hvordan det brukes.

Til § 10-5: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

DEL 4 – VERNEOMBUD OG ARBEIDSMILJØUTVALG

Kapittel 11. Verneombud

§ 11-1. Hvem reglene om verneombud gjelder for

Reglene om verneombud i dette kapittelet gjelder virksomheter som har plikt til å ha verneombud etter reglene i arbeidsmiljøloven kapittel 6.

Til § 11-1: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 11-2. Verneombudets oppgaver og medvirkning

Verneombudet skal arbeide for at virksomheten oppnår formålet i arbeidsmiljøloven § 1-1. Verneombudet skal utføre oppgavene som er beskrevet i arbeidsmiljøloven § 6-2 og i denne forskriften § 7-5.

Verneombudet har rett til å bruke den tida som er nødvendig for å utføre oppgavene på en forsvarlig måte.

I virksomheter som ikke har arbeidsmiljøutvalg, skal verneombudet også

- a. vurdere og uttale seg om saker som er nevnt i arbeidsmiljøloven § 7-2 andre og tredje ledd,
- b. gå gjennom rapporter om yrkessykdommer, arbeidsulykker, yrkeshygieneundersøkelser osv. som nevnt i arbeidsmiljøloven § 7-2 fjerde ledd. Verneombudet skal i slike tilfeller ha samme adgang til Arbeidstilsynets og politiets etterforskningsdokumenter som arbeidsmiljøutvalget. Verneombudet skal medvirke til at arbeidsgiveren forsøker å finne årsaken til arbeidsulykker og yrkessykdommer, og se til at arbeidsgiveren setter i verk tiltak for å hindre gjentakelse.

Til § 11-2: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 11-3. Hvem som kan velges som verneombud

Verneombudene skal velges blant arbeidstakere som har erfaring og innsikt i virksomhetens arbeidsforhold.

Verneombudene velges av og blant arbeidstakere i hvert verneområde. Alle arbeidstakerne har stemmerett unntatt virksomhetens øverste daglige leder.

Det kan velges stedfortreder for verneombudet. Reglene som gjelder for verneombudet, gjelder i så fall også for stedfortrederen.

Representanter for elever, vernepliktige, sivile tjenestepiktige, innsatte, pasienter og utplasserte kan ikke velges til verneombud uten at dette er fastsatt i forskrift. De har heller ikke stemmerett ved valg av verneombud.

Til § 11-3: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 11-4. Inndeling av virksomheten i verneområder

Arbeidsmiljøutvalget deler inn virksomheten i verneområder som har hvert sitt verneombud. I virksomheter som ikke har arbeidsmiljøutvalg, gjør den lokale fagforeningen dette etter at arbeidsgiveren har uttalt seg.

Er det flere lokale fagforeninger ved virksomheten, deler de i fellesskap inn virksomheten i verneområder etter at arbeidsgiveren har uttalt seg. Hvis fagforeningene ikke blir enige, avgjør arbeidsgiveren inndelingen. Hvis virksomheten ikke har lokal fagforening, peker arbeidstakerne ut representanter som avgjør inndelingen etter at arbeidsgiveren har uttalt seg.

I virksomheter som skal opprette arbeidsmiljøutvalg, men ennå ikke har gjort det, gjelder reglene i første ledd andre punktum og andre ledd inntil utvalget er opprettet.

Til § 11-4: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 11-5. Valg av verneombud

Verneombud velges ved at en eller flere fagforeninger med flertall peker ut verneombudet, se § 11-6.

Hvis virksomheten ikke har en eller flere fagforeninger som kan peke ut verneombudet etter første ledd, skal verneombudet velges ved flertallsvalg blant arbeidstakerne, se § 11-7.

Hvis arbeidstakerne motsetter seg å velge verneombud etter første eller andre ledd, skal arbeidsgiveren peke ut verneombudet. Dette verneombudet fungerer inntil arbeidstakerne har valgt verneombud etter reglene ovenfor, men ikke for mer enn to år om gangen.

Virksomhetens ledelse skal ha skriftlig melding om hvem som er valgt som verneombud. Først når ledelsen mottar en slik melding, er den nyvalgte arbeidstakeren anerkjent som verneombud. I mellomtiden fungerer det eksisterende verneombudet i vervet.

Til § 11-5: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 11-6. Fagforeningenes rett til å peke ut verneombudet

Hvis flertallet av arbeidstakerne i et verneområde er medlemmer av en lokal fagforening, kan denne fagforeningen alene peke ut verneombudet for dette verneområdet. Hvis ingen fagforening representerer flertallet alene, kan flere fagforeninger som til sammen har flertallet av arbeidstakerne som medlemmer, i fellesskap peke ut verneombudet for dette verneområdet.

Til § 11-6: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Kommentar

Vi foreslår at bestemmelsen inntas i forslaget til ny § 11-5, for eksempel som nytt andre ledd. Det vil gi bedre leservennlighet for brukerne og bedre forståelse for hvordan bestemmelsen henger sammen med øvrig tekst i § 11-5.

§ 11-7. Framgangsmåte ved flertallsvalg blant arbeidstakerne

Valgprosessen starter med å opprette et valgstyre som beskrevet i § 11-8. Valgstyret bestemmer reglene for valget, med mindre virksomhetens arbeidsmiljøutvalg bestemmer slike regler.

Alle arbeidstakere i verneområdet og lokale fagforeninger som representerer arbeidstakere i verneområdet, har rett til å foreslå verneombudskandidater.

Valgstyret skal gjøre kandidatens og forslagsstillerens navn kjent før valget. Hvis flere kandidater får like mange stemmer, avgjøres valget ved loddtrekning.

Grupper av arbeidstakere som arbeider på flere verneområder, kan velge egne verneombud for områder som ikke dekkes av andre verneombud.

Til § 11-7: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 11-8. Valgstyre

Valgstyret gjelder for hele virksomheten og skal bestå av en til tre personer. Valgstyret pekes ut av arbeidsmiljøutvalget. Hvis virksomheten ikke har arbeidsmiljøutvalg, utpekes valgstyret av den lokale fagforeningen. Hvis det er flere lokale fagforeninger, utpekes valgstyret av fagforeningene i fellesskap. Hvis fagforeningene ikke blir enige, utpeker arbeidsgiveren valgstyret. Finnes det ingen lokale fagforeninger, utpekes valgstyret av arbeidsgiveren.

I virksomheter som skal opprette arbeidsmiljøutvalg, men ennå ikke har gjort det, gjelder reglene i første ledd tredje til sjette punktum inntil utvalget er opprettet.

Til § 11-8: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 11-9. Hvor lenge verneombud velges for, og når vervet opphører

Verneombudene velges for to år av gangen. Hvis et verneombud slutter i virksomheten eller går over i varig arbeid innenfor et annet verneområde, opphører vervet. I så fall skal det umiddelbart velges nytt verneombud, med mindre det er valgt stedfortreder. Da trer stedfortrederen inn som verneombud for resten av valgperioden.

Til § 11-9: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 11-10. Hovedverneombud

Virksomheter med mer enn ett verneombud skal ha minst ett hovedverneombud, som har ansvar for å samordne verneombudenes arbeid.

Spørsmål som gjelder flere verneområder, skal legges fram for hovedverneombudet. Hovedverneombudet avgjør spørsmål om hvilket verneombud en sak hører under.

Til hovedverneombud kan velges enten verneombudene eller andre arbeidstakere som har eller har hatt tillitsverv ved virksomheten.

Den lokale fagforeningen som representerer flertallet av arbeidstakerne, har rett til å peke ut hovedverneombudet.

Hvis flere fagforeninger til sammen representerer flertallet av arbeidstakerne, men ingen av dem representerer flertallet alene, kan de i fellesskap peke ut hovedverneombudet. Hvis fagforeningene ikke blir enige, velger verneombudene hovedverneombud. Hvis flere kandidater får like mange stemmer, avgjøres valget ved loddtrekning.

Det skal velges stedfortreder for hovedverneombudet. Reglene som gjelder for hovedverneombudet, gjelder også for stedfortrederen.

Før øvrig gjelder reglene som er bestemt for verneombudene, også for hovedverneombudet.

Til § 11-10: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Kommentar

Vi foreslår at sjuende ledd endres, se våre kommentarer til § 1-2 om bruk av begrepet "regel". I tillegg foreslår vi at leddet forenkles noe av hensyn til brukervennligheten. En mulig justering av sjuende ledd som vil kunne ivareta våre innspill, er: "Før øvrig gjelder det som er bestemt for verneombudene, også for hovedverneombudet."

Kapittel 12. Arbeidsmiljøutvalg

§ 12-1. Definisjoner

Definisjon av begreper som brukes i dette kapittelet:

1. *ioniserende stråling*: stråling fra radioaktivt stoff, røntgenstråling og partikkelstråling

Til § 12-1: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 12-2. Plikten til å opprette et arbeidsmiljøutvalg

Virksomheter med minst 30 arbeidstakere skal ha arbeidsmiljøutvalg. Virksomheter med minst 10 arbeidstakere skal også ha arbeidsmiljøutvalg hvis en av partene ved virksomheten krever det. Hvis arbeidsforholdene tilsier det, kan Arbeidstilsynet bestemme at det skal opprettes arbeidsmiljøutvalg i virksomheter med færre enn 30 arbeidstakere, se arbeidsmiljøloven § 7-1.

Det er det gjennomsnittlige antallet arbeidstakere i løpet av det siste kalenderåret som avgjør om virksomheten er pliktig til å ha arbeidsmiljøutvalg. Alle som arbeider minst 20 timer i uka, tas med i beregningen av antallet arbeidstakere.

Representanter for elever, vernepliktige, sivile tjenestepliktige, innsatte, pasienter og utplasserte telles ikke med når det skal avgjøres om virksomheten har så mange arbeidstakere at arbeidsmiljøutvalg skal opprettes, med mindre annet er fastsatt i forskrift.

Til § 12-2: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Kommentar

I første ledd gjentas, med nærmet lik ordlyd, det samme som er regulert i aml § 7-1. Fremfor å gjengi lovteksten foreslår vi at første ledd for eksempel forkortes slik:

"Virksomheter med minst 30 arbeidstakere skal ha arbeidsmiljøutvalg som beskrevet i arbeidsmiljøloven § 7-1."

Dette mener vi vil gi en bedre og mer brukervennlig ordlyd.

Alternativt foreslår vi at henvisningen til aml. § 7-1 fjernes fra forslaget, siden henvisningen ikke tilfører brukerne ekstra informasjon.

§ 12-3. Arbeidsmiljøutvalgets oppgaver

Arbeidsmiljøutvalget er et besluttsende og rådgivende organ som skal arbeide for at virksomheten oppnår formålet i arbeidsmiljøloven § 1-1.

I tillegg til de oppgavene som er spesielt nevnt i arbeidsmiljøloven § 7-2, skal utvalget

a. dele inn virksomheten i verneområder,

- b. delta i å utarbeide en handlingsplan for verne- og miljøarbeidet i virksomheten,
- c. foreta befaringer i virksomheten for å kartlegge og vurdere behovet for verne- og miljøtiltak. Befaringene kan også utføres av en representant for utvalget. Verneombud og arbeidsledere for de enkelte områdene i virksomheten bør delta under befaringen av områder som de er verneombud eller arbeidsleder for,
- d. gi råd om prioritering av virksomhetens planer i arbeidsmiljøspørsmål og selv ta opp spørsmål om nye tiltak,
- e. lage retningslinjer for introduksjon av nye ansatte om det som gjelder verne- og miljøarbeidet i virksomheten, og se til at arbeidsgiveren sørger for opplæring av nye ansatte så snart som mulig etter ansettelsen,
- f. arbeide for at arbeidstakerne i virksomheten får innsikt i arbeidsmiljøproblemer og involvere arbeidstakerne i verne- og miljøarbeidet,
- g. behandle arbeidsinstrukser som arbeidsgiveren skal utarbeide når arbeidstakere arbeider både med cytostatika og ioniserende stråling samtidig.

Arbeidsmiljøutvalget skal ha adgang til Arbeidstilsynets og politiets etterforskningsdokumenter i tilfeller som er nevnt i arbeidsmiljøloven § 7-2 fjerde ledd. Arbeidstilsynet eller politiet avgjør i hvilken utstrekning dokumentene skal framlegges. Opplysninger som utvalget får fra Arbeidstilsynet eller politiet, skal bare brukes så langt det er nødvendig for å klarlegge årsaken til en arbeidsulykke.

Til § 12-3: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Kommentar

Vi kan ikke støtte at begrepet "medvirkning" erstattes med "involvering" i forslaget til § 12-3 andre ledd bokstav f. Vi viser til vår kommentar til § 2-3 andre ledd hvor vårt syn er nærmere begrunnet.

§ 12-4. Obligatoriske medlemmer av arbeidsmiljøutvalget

Arbeidsgiveren og arbeidstakerne skal ha like mange representanter i arbeidsmiljøutvalget.

Det er følgende obligatoriske medlemmer av arbeidsmiljøutvalget:

a. på arbeidsgiversiden:

arbeidsgiveren, den som i arbeidsgiverens sted leder virksomheten, eller, når virksomheten er omfattende, en representant fra den øverste ledelsen

b. på arbeidstakersiden:

hovedverneombudet, en felles representant for hovedverneombudene hvis virksomheten har flere hovedverneombud, eller verneombudet hvis virksomheten bare har ett verneombud

c. uavhengig representant:

minst én representant fra bedriftshelsetjenesten. Denne representanten har ikke stemmerett.

Til § 12-4: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 12-5. Øvrige medlemmer av arbeidsmiljøutvalget

Arbeidsgiveren peker ut sine øvrige representanter i utvalget.

Arbeidstakerne velger sine øvrige representanter i utvalget ved flertallsvalg som beskrevet i § 12-6 og § 12-7. Alle arbeidstakere har stemmerett ved valget, bortsett fra den som i arbeidsgiverens sted leder virksomheten. Bare ansatte i virksomheten kan velges.

Representanter for elever, vernepliktige, sivile tjenestepiktige, innsatte, pasienter og utplasserte kan ikke velges til medlemmer av arbeidsmiljøutvalg uten at dette er fastsatt i forskrift. De har heller ikke stemmerett ved valg av medlemmer til utvalget.

Til § 12-5: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 12-6. Gjennomføring av valg av medlemmer til arbeidsmiljøutvalget

Valget skal være hemmelig og skriftlig. Valget ledes av et valgstyre, som er utpekt etter § 11-8.

Alle arbeidstakere og lokale fagforeninger har rett til å foreslå kandidater. Valgstyret skal gjøre kandidatenes og forslagsstillernes navn kjent før valget.

Valgstyret skal utarbeide stemmesedler. Hver arbeidstaker skal bare stemme på inntil det antallet arbeidstakerrepresentanter og stedfortredere som skal velges. Det kan bare stemmes på kandidater som er foreslått.

De som har fått flest stemmer, er valgt i den rekkefølgen som stemmetallene tilsier. Hvis flere kandidater får like mange stemmer, avgjøres valget ved loddtrekning.

Til § 12-6: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 12-7. Gjennomføring av valg til arbeidsmiljøutvalg i virksomheter med flere lokale fagforeninger

I virksomheter med flere lokale fagforeninger kan to eller flere fagforeninger som til sammen organiserer flertallet av arbeidstakerne, avtale at valget skal skje som forholdstallsvalg, eller at fagforeningene skal utpeke arbeidstakernes representanter i arbeidsmiljøutvalget. Hvis det ikke blir inngått en slik avtale, skal valget skje som flertallsvalg.

Til § 12-7: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 12-8. Stedfortredere for arbeidsmiljøutvalgets medlemmer

Medlemmene i arbeidsmiljøutvalget skal ha stedfortredere. Stedfortrederen for arbeidsgiveren skal utpekes av arbeidsgiveren og være fra virksomhetens øverste ledelse. Stedfortrederne for arbeidstakernes representanter skal velges eller utpekes etter reglene i § 12-6 og § 12-7. Hvis det avholdes valg, velges arbeidstakerrepresentantene og stedfortrederne under ett. Medlemmer og stedfortredere blir valgt inn i den rekkefølgen som stemmetallene tilsier. Stedfortrederen med flest stemmer blir personlig stedfortreder for medlemmet med flest stemmer osv.

Til § 12-8: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 12-9. Hvor lenge medlemmene i arbeidsmiljøutvalget velges for, og når vervet opphører

Medlemmer av arbeidsmiljøutvalget velges for to år av gangen. Hvis et medlem av utvalget slutter i virksomheten, trer stedfortrederen inn som medlem for resten av valgperioden.

Til § 12-9: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 12-10. Leder av arbeidsmiljøutvalget første år

Hvis partene ikke blir enige om lederen av arbeidsmiljøutvalget skal være fra arbeidsgiversiden eller arbeidstakersiden det første året, avgjøres det ved loddtrekning.

Til § 12-10: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 12-11. Hvordan arbeidsmiljøutvalget arbeider og behandler saker

Arbeidsmiljøutvalget avgjør selv hvor ofte det skal holdes møter. Det skal normalt holdes fire møter per år. Hvis minst to medlemmer i arbeidsmiljøutvalget krever det, skal arbeidsmiljøutvalget holde møte.

Utvalget tar opp spørsmål på eget initiativ eller hvis et verneombud ber om det. Alle arbeidstakere kan henvende seg til utvalget med et arbeidsmiljøproblem.

Utvalget drøfter sakene det behandler, først med sikte på å oppnå enighet. Hvis ikke utvalget finner en løsning som medlemmene kan bli enige om, skal det stemmes.

Det skal skrives referat fra møtene i arbeidsmiljøutvalget. Ved avstemninger skal både flertallets og mindretallets standpunkt protokollføres.

Til § 12-11: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 12-12. Behandling av planer for bygningsmessige arbeider m.m. i arbeidsmiljøutvalget

En arbeidsgiver som legger fram planer som nevnes i arbeidsmiljøloven § 7-2 andre ledd bokstav c og d, for arbeidsmiljøutvalget, skal samtidig gi utvalget beskjed om hvorvidt planene vil bli lagt fram for Arbeidstilsynet i henhold til arbeidsmiljøloven § 18-9.

Tilsvarende gjelder når planene behandles av verneombud i virksomheter som ikke har arbeidsmiljøutvalg, eller eventuelt av særskilte lokale arbeidsmiljøutvalg eller lokale eller regionale verneombud, se arbeidsmiljøloven § 6-4.

Til § 12-12: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 12-13. Saker som gjelder arbeidstakergrupper uten medlemmer i arbeidsmiljøutvalget

Når arbeidsmiljøutvalget behandler saker som særlig gjelder en arbeidstakergruppe som ikke er representert i utvalget, skal det tilkalles representanter for denne arbeidstakergruppa. Disse har tale- og forslagsrett i utvalget, men ikke stemmerett. Denne regelen gjelder også for de gruppene som er nevnt i arbeidsmiljøloven § 1-6.

Til § 12-13: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 12-14. Flere arbeidsmiljøutvalg i samme virksomhet

I virksomheter med flere atskilte driftsenheter, kan arbeidsmiljøutvalget vedta at det skal velges lokale arbeidsmiljøutvalg for hver driftsenhet. Arbeidsmiljøutvalget for hele virksomheten fastsetter arbeidsoppgaver og beslutningsmyndighet for det lokale arbeidsmiljøutvalget. For øvrig gjelder forskriftenes regler om arbeidsmiljøutvalg.

Arbeidsmiljøutvalget kan opprette underutvalg som skal behandle særskilte problemer, f.eks. attføringsutvalg og ergonomiutvalg. Underutvalgene er rådgivende for arbeidsmiljøutvalget. Arbeidsmiljøutvalget kan likevel vedta at de enkelte underutvalgene skal ha en viss avgjørelsesmyndighet.

Til § 12-14: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 12-15. Virksomheter med andre samarbeidsorganer

I virksomheter hvor det allerede er et samarbeidsorgan, kan arbeidsgiveren og lokale fagforeninger som til sammen representerer flertallet av arbeidstakerne, avtale at dette samarbeidsorganet skal fungere som arbeidsmiljøutvalg.

Hvis virksomheten ikke har lokale fagforeninger, eller hvis fagforeningene representerer et mindretall av arbeidstakerne, kan arbeidstakerne utpeke representanter som enten alene eller sammen med fagforeningene avtaler med arbeidsgiveren at disse fungerer som arbeidsmiljøutvalg.

For at et annet samarbeidsorgan kan fungere som arbeidsmiljøutvalg, må følgende vilkår oppfylles:

- a. Arbeidsgiveren og arbeidstakerne skal ha like mange medlemmer i utvalget. Er andre grupper representert i utvalget, skal disse representantene ikke ha stemmerett i arbeidsmiljø saker.
- b. Arbeidsgiveren må være representert slik som det er regulert i § 12-4.

- c. Hovedverneombudet skal være medlem fra arbeidstakersiden.
- d. Bedriftshelsetjenesten skal være representert uten stemmerett.

Hvis kravene kan bli oppfylt ved å supplere utvalget, kan utvalget fungere som arbeidsmiljøutvalg når suppleringen er gjennomført.

Til § 12-15: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

Kapittel 13. Verneombud og arbeidsmiljøutvalg – felles regler om opplæring og taushetsplikt

§ 13-1. Definisjoner

Definisjon av begreper som brukes i dette kapitlet:

1. *arbeidsplass*: ethvert fysisk sted hvor noen utfører arbeid, både innendørs, utendørs, under jord, i luften og i vann
2. *risiko*: sannsynligheten for en uønsket hendelse eller eksponering og mulige konsekvenser for liv eller helse.

Til § 13-1: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 13-2. Taushetsplikt for verneombud og medlemmer av arbeidsmiljøutvalg

Verneombud, eller andre representanter for arbeidstakerne der verneombud ikke er valgt, og medlemmer av arbeidsmiljøutvalg har taushetsplikt om det de i forbindelse med utførelsen av oppgavene sine får vite om

- a. noens personlige forhold, eller
- b. tekniske innretninger, produksjonsmetoder, forretningsmessige analyser og beregninger og forretningshemmeligheter ellers, når opplysningene er av en slik art at andre kan utnytte dem i sin egen næringsvirksomhet.

Taushetsplikten gjelder ikke hvis

- a. virksomheten eller den som opplysningene gjelder, samtykker til å legge fram opplysningene, eller
- b. hvis det er nødvendig å legge fram opplysningene for å informere berørte arbeidstakere eller medlemmer av virksomhetens organer om ulykkes- eller helsefare i virksomheten.

Arbeidsmiljøutvalget kan vedta at medlemmene skal være bundet av en utvidet taushetsplikt, som omfatter flere forhold enn de som nevnes i første ledd. Unntakene fra taushetsplikten i annet ledd gjelder tilsvarende.

Er verneombudet eller et medlem av arbeidsmiljøutvalget i tvil om det kan skade å legge fram opplysninger, skal de rådføre seg med den som opplysningen gjelder. Plikten til å rådføre seg gjelder også for andre representanter for arbeidstakerne der verneombud ikke er valgt.

Til § 13-2: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 13-3. Hva verneombud og medlemmer av arbeidsmiljøutvalg skal ha opplæring i

Verneombud og medlemmer av arbeidsmiljøutvalg skal få den opplæringen som er nødvendig for at de kan utføre sine verv på en forsvarlig måte, se arbeidsmiljøloven § 6-5 første ledd og § 7-4.

Opplæringen skal

- a. gi forståelse av hva et fullt forsvarlig arbeidsmiljø innebærer på deres arbeidsplass,
- b. gi forståelse av hva som er arbeidsgiverens og arbeidstakernes roller og ansvar, og hva som er arbeidsmiljøutvalgets, verneombudets, bedriftshelsetjenestens og Arbeidstilsynets roller og oppgaver,
- c. gi kunnskap om det løpende helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet som er basert på bred medvirkning, god dokumentasjon og systematikk,
- d. gi kunnskap til å gjennomføre en enkel risikovurdering av fysiske, psykososiale og organisatoriske faktorer i arbeidsmiljøet,
- e. gjøre deltakerne i stand til å identifisere faktorer som fremmer eller hemmer et godt psykososialt og organisatorisk arbeidsmiljø i deres virksomhet,
- f. gjøre deltakerne i stand til å identifisere de viktigste fysiske arbeidsmiljøfaktorene på egen arbeidsplass for å kunne redusere og forebygge skader og ulykker, blant annet når det gjelder ergonomi, støy og inneklimate,
- g. gi en innføring i og orientering om arbeidsmiljøloven og andre aktuelle lover og regler.

Hvis det brukes kjemiske stoffer eller biologisk materiale slik som nevnt i arbeidsmiljøloven § 4-5, skal det gis opplæring om helsefarene som stoffene kan medføre.

Deltakerne skal få ytterligere opplæring i emnene nevnt i andre og tredje ledd som er av særlig betydning for arbeidsmiljøet i virksomheten, i den utstrekning dette er nødvendig for at verneombud og medlemmer av arbeidsmiljøutvalg skal kunne utføre sine verv på en forsvarlig måte.

Deltakerne bør også få spesiell opplæring av verneombud innenfor verneområder med særlig kompliserte arbeidsmiljøproblemer.

Hovedverneombudet skal ha minst samme opplæring som de andre verneombudene i virksomheten. I tillegg skal hovedverneombudet ha den opplæringen som er nødvendig for å utføre oppgavene sine, se § 11-10 første og andre ledd i denne forskriften.

Til § 13-3: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 13-4. Hvor lenge opplæringen av verneombud og medlemmer av arbeidsmiljøutvalg skal vare

Opplæringen skal vare i minst 40 timer. Arbeidsgiveren og arbeidstakerne i virksomheten kan avtale en kortere opplæring enn 40 timer hvis de i fellesskap har kommet fram til at det er forsvarlig ut fra en vurdering av arbeidsmiljøfaktorene i virksomheten.

Til § 13-4: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 13-5. Hvordan opplæringen av verneombud og medlemmer av arbeidsmiljøutvalg skal gjennomføres

Praktiske spørsmål om gjennomføringen av opplæringen avklares mellom arbeidsgiveren og arbeidstakernes tillitsvalgte eller ved avtale mellom arbeidsgiverforeningen og fagforeninger med innstillingsrett etter arbeidstvistloven § 39. Er det ingen tillitsvalgte ved virksomheten, avklarer arbeidsgiveren dette med de som skal delta i opplæringen.

Opplæringen skal gis snarest mulig etter nyvalg, og den skal fortrinnsvis legges i arbeidstida. Arbeidsgiveren skal dekke utgiftene til opplæringen. Når opplæringen foregår i arbeidstida, skal deltakerne ha tjenestefri med full lønn. Er opplæringen lagt i fritida, skal deltakerne ha lønn som om det gjaldt ordinær arbeidstid, uten overtidstillegg for den faktiske undervisningstida.

Til § 13-5: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 13-6. Når Arbeidstilsynet kan pålegge arbeidsgiveren å gi verneombud og medlemmer av arbeidsmiljøutvalg opplæring

Hvis arbeidsforholdene gjør det nødvendig, kan Arbeidstilsynet pålegge arbeidsgiveren å sørge for mer omfattende opplæring av verneombud eller medlemmer av arbeidsutvalget enn det som følger av § 13-4. Arbeidstilsynet kan også sette minimumskrav til opplæringen innenfor spesielle bransjer og typer av virksomhet.

I tilfeller der opplæring ikke er planlagt eller ikke gjennomført, kan Arbeidstilsynet pålegge arbeidsgiveren å gjennomføre opplæring etter § 13-3 til § 13-5 i denne forskriften. Arbeidstilsynet har også adgang til å bestemme innholdet og omfanget av opplæringen i slike tilfeller.

Til § 13-6: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

DEL 5 – BESTEMMELSER OM VERNEOMBUD OG ARBEIDSMILJØUTVALG SOM KUN GJELDER UTVALGTE BRANSJER

Kapittel 14. Lokale verneombud og arbeidsmiljøutvalg for laste- og lossearbeidere

§ 14-1. Hvilke havner kapittelet ikke gjelder for

Dette kapittelet gjelder ikke på bedriftskaier og i havner hvor bare virksomhetens egne ansatte utfører laste- og lossearbeid.

Til § 14-1: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 14-2. Valg av verneombud for laste- og lossearbeidere

I havner hvor minst fem arbeidstakere jevnlig utfører laste- og lossearbeid, skal det velges ett eller flere lokale verneombud.

Antallet verneombud avtales mellom partene.

I havner med flere lokale verneombud, skal det også velges et lokalt hovedverneombud, ifølge arbeidsmiljøloven § 6-1 tredje ledd. Ved valg av hovedverneombud gjelder denne forskriftens § 11-10.

Ved valg av lokale verneombud skal for øvrig reglene i arbeidsmiljøloven § 6-1 og denne forskriftens §§ 11-3 til 11-8 og 12-14 følges så langt de passer.

Til § 14-2: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 14-3. Valg av arbeidsmiljøutvalg for laste- og lossearbeidere

I havner hvor minst 15 arbeidstakere jevnlig utfører laste- og lossearbeid, skal det opprettes et lokalt arbeidsmiljøutvalg hvis en av partene krever det. Antallet arbeidstakere skal beregnes etter regelen i § 12-2 andre ledd, men likevel slik at alle som arbeider minst samme antall arbeidstimer som gjennomsnittet for de faste arbeidstakerne, skal regnes med. Utvalgets størrelse avtales mellom partene.

Hvis ikke alle arbeidsgiverne blir representert i utvalget, skal de som har flest arbeidstimer utført av laste- og lossearbeidere, ha fortrinnsrett.

Den lokale fagforeningen som organiserer flertallet av laste- og lossearbeiderne, kan utpeke arbeidstakernes representanter i utvalget.

For øvrig skal reglene i arbeidsmiljøloven § 7-1 og denne forskriftens §§ 11-3 til 11-8, 11-10, 12-2, 12-4, 12-5 og 12-9 følges så langt de passer ved opprettelse av arbeidsmiljøutvalg.

Til § 14-3: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 14-4. Verneombudets og arbeidsmiljøutvalgets oppgaver, plikter og rettigheter

Lokale verneombud og arbeidsmiljøutvalg skal ha samme oppgaver, plikter og rettigheter som er bestemt for ordinære verneombud og arbeidsmiljøutvalg, se arbeidsmiljøloven kapittel 6 og 7, og denne forskriftens kapittel 11, 12 og 13.

Til § 14-4: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 14-5. Arbeidsgivers rett til å uttale seg

Før arbeidsmiljøutvalget fatter vedtak som nevnt i arbeidsmiljølovens § 7-2 fjerde og femte ledd, skal de

arbeidsgiverne som vedtaket retter seg mot, få anledning til å uttale seg innen en rimelig frist.

Til § 14-5: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 14-6. Arbeidsgivers rett til å legge fram arbeidsmiljøutvalgets vedtak for Arbeidstilsynet

Hvis arbeidsmiljøutvalget har fattet vedtak i medhold av arbeidsmiljøloven § 7-2 fjerde og femte ledd, kan alle arbeidsgivere som er omfattet av vedtaket, legge det fram for Arbeidstilsynet, som avgjør saken.

I slike tilfeller skal arbeidsmiljøutvalget varsles om at vedtaket er lagt fram for Arbeidstilsynet, og om grunnlaget for dette.

Til § 14-6: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 14-7. Utgifter knyttet til verneombudenes og arbeidsmiljøutvalgets arbeid

Utgifter til verneombudenes og arbeidsmiljøutvalgenes arbeid fordeles forholdsvis på arbeidsgiverne som omfattes av ordningen, på tilsvarende måte som er bestemt for andre administrative utgifter.

Til § 14-7: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

Kapittel 15. Regionale verneombud for bygge- og anleggsvirksomhet

§ 15-1. Definisjoner

Definisjon av begreper som brukes i dette kapitlet:

1. *arbeidsplass*: ethvert fysisk sted hvor noen utfører arbeid, både innendørs, utendørs, under jord, i luften og i vann

2. *bygge- og anleggsvirksomhet*

- oppføring av bygninger

- innrednings-, utsmykkings-, og installasjonsarbeid

- montering og demontering av prefabrikkerte elementer
- riving, demontering, ombygging og istandsetting
- sanering og vedlikehold
- alminnelig anleggsvirksomhet
- graving, sprenging og annet grunnarbeid
- annet arbeid som utføres i tilknytning til bygge- eller anleggsarbeid.

Til § 15-1: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 15-2. Virkeområde – hvilke virksomheter kapitlet gjelder for

Dette kapitlet gjelder for bygge- og anleggsvirksomhet hvor arbeidsplassene er midlertidige eller mobile, inkludert virksomhet som ikke sysselsetter arbeidstakere.

Til § 15-2: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 15-3. Regionale verneombuds myndighet og oppgaver

De regionale verneombudene skal virke på de arbeidsplassene som ikke har valgt verneombud eller opprettet arbeidsmiljøutvalg i samsvar med arbeidsmiljølovens regler.

På arbeidsplasser hvor det ikke er valgt verneombud, skal det regionale verneombudet gjøre arbeidsgiveren og arbeidstakerne oppmerksom på plikten til å velge verneombud etter arbeidsmiljøloven § 6-1. Hvis det ikke velges verneombud etter dette, skal det regionale verneombudet gi melding til Arbeidstilsynet.

Fram til verneombud er valgt for arbeidsplassen, har det regionale verneombudet samme myndighet som verneombud har etter arbeidsmiljøloven § 6-2 første til sjettede ledd og § 6-3. Det regionale verneombudet kan delta ved Arbeidstilsynets inspeksjoner i virksomheten. De regionale verneombudene har tilsvarende myndighet overfor virksomheter som ikke sysselsetter arbeidstakere.

På arbeidsplasser hvor det er flere arbeidsgivere, og hvor virksomhetene ikke har avtalt hvem av dem som skal ha ansvaret for samordningen av virksomhetenes verne- og miljøarbeid, skal det regionale verneombudet gjøre arbeidsgiverne oppmerksom på plikten til å avtale skriftlig hvem av dem som skal ha ansvaret for samordningen, ifølge arbeidsmiljøloven § 2-2. Hvis arbeidsgiverne etter dette ikke avtaler hvem som skal ha ansvaret for samordningen, skal det regionale verneombudet gi melding til Arbeidstilsynet.

Hvis det ikke er opprettet arbeidsmiljøutvalg i virksomheter som har plikt til det etter arbeidsmiljøloven § 7-1, skal de regionale verneombudene gjøre arbeidsgiveren og arbeidstakerne oppmerksomme på denne plikten. Hvis arbeidsmiljøutvalg etter dette ikke opprettes, skal det regionale verneombudet gi melding til Arbeidstilsynet.

De regionale verneombudene skal utarbeide en årsrapport om arbeidet sitt til forbundene.

Til § 15-3: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 15-4. Regionale verneombuds rett til opplysninger

Regionale verneombud har samme rett til opplysninger fra virksomhetene som ordinære verneombud har, og ellers til de opplysningene som anses nødvendige for at det regionale verneombudet skal kunne utføre sine oppgaver etter § 15-3 i denne forskriften.

Til § 15-4: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 15-5. Taushetsplikt for regionale verneombud

Regionale verneombud har taushetsplikt i samsvar med § 13-2 i denne forskriften.

Til § 15-5: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 15-6. Kompetansekrav til regionale verneombud

De regionale verneombudene skal gjøre seg kjent med reglene om sikkerhet, helse og arbeidsmiljø som gjelder for bygge- og anleggsvirksomhet som er omfattet av denne forskriften.

Til § 15-6: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

Kapittel 16. Regionale verneombud for overnattingsvirksomheter, serveringsvirksomheter, rengjøringsvirksomheter mfl.

§ 16-1. Definisjoner

Definisjon av begreper som brukes i dette kapitlet:

1. *arbeidsplass*: ethvert fysisk sted hvor noen utfører arbeid, både innendørs, utendørs, under jord, i luften og i vann

Til § 16-1: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 16-2. Virkeområde – hvilke virksomheter kapitlet gjelder for

Dette kapitlet gjelder for virksomheter som

- a. har plikt til å ha bevilling etter serveringsloven eller alkoholloven,
- b. har krav om å være godkjent av Arbeidstilsynet etter forskrift 8. mai 2012 nr. 408 om offentlig godkjenning av renholdsvirksomheter og om kjøp av renholdstjenester,
- c. tilbyr overnatting, medregnet hotellvirksomhet, drift av vandrerhjem, ferieleiligheter, campingplasser og turisthytter.

Dette kapitlet gjelder også for virksomheter som ikke sysselsetter arbeidstakere, og virksomheter som leier ut arbeidstakere til virksomheter som er omfattet av denne paragrafens første ledd bokstav a til c.

Kapitlet gjelder ikke for petroleumsvirksomheten, se § 1-4 i denne forskriften.

Til § 16-2: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 16-3. Regionale verneombuds myndighet og oppgaver

De regionale verneombudene skal virke på de arbeidsplassene som ikke har valgt verneombud eller opprettet arbeidsmiljøutvalg i samsvar med arbeidsmiljølovens regler.

På arbeidsplasser hvor det ikke er valgt verneombud, skal det regionale verneombudet gjøre arbeidsgiveren og arbeidstakerne oppmerksom på plikten til å velge verneombud etter arbeidsmiljøloven § 6-1. Hvis det ikke

velges verneombud etter dette, skal det regionale verneombudet gi melding til Arbeidstilsynet.

Fram til verneombud er valgt for arbeidsplassen, har det regionale verneombudet samme myndighet som verneombud har etter arbeidsmiljøloven § 6-2 første til sjettede ledd og § 6-3. Det regionale verneombudet kan delta ved Arbeidstilsynets inspeksjoner i virksomheten.

På arbeidsplasser hvor det er flere arbeidsgivere, og hvor virksomhetene ikke har avtalt hvem av dem som skal ha ansvaret for samordningen av virksomhetenes verne- og miljøarbeid, skal det regionale verneombudet gjøre arbeidsgiverne oppmerksom på plikten til å avtale skriftlig hvem av dem som skal ha ansvaret for samordningen, ifølge arbeidsmiljøloven § 2-2. Hvis arbeidsgiverne etter dette ikke avtaler hvem som skal ha ansvaret for samordningen, skal det regionale verneombudet gi melding til Arbeidstilsynet.

Hvis det ikke er opprettet arbeidsmiljøutvalg i virksomheter som har plikt til det etter arbeidsmiljøloven § 7-1, skal de regionale verneombudene gjøre arbeidsgiveren og arbeidstakerne oppmerksomme på denne plikten. Hvis arbeidsmiljøutvalg etter dette ikke opprettes, skal det regionale verneombudet gi melding til Arbeidstilsynet.

Til § 16-3: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 16-4. Regionale verneombuds rett til opplysninger

Regionale verneombud har samme rett til opplysninger fra virksomhetene som ordinære verneombud har, og ellers til de opplysningene som anses nødvendige for at det regionale verneombudet skal kunne utføre sine oppgaver etter § 16-3 i denne forskriften.

Til § 16-4: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 16-5. Taushetsplikt for regionale verneombud

Regionale verneombud har taushetsplikt i samsvar med § 13-2 i denne forskriften.

Til § 16-5: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 16-6. Kvalifikasjonskrav og kompetansekrav til regionale verneombud

De regionale verneombudene skal ha minst tre års erfaring fra arbeid innenfor den bransjen de skal være regionalt verneombud for, og minst to års erfaring som verneombud. Kvalifikasjonskravene kan fravikes i spesielle tilfeller.

De regionale verneombudene skal gjøre seg kjent med reglene om sikkerhet, helse og arbeidsmiljø som gjelder for sin bransje.

Til § 16-6: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Kommentar

Vi støtter ikke endringen fra "særlige" til "spesielle" tilfeller. Det bør være konsistent ordbruk i forskriften, se § 17-1 første ledd første strekpunkt hvor begrepet som benyttes er "særlige grunner". Vi foreslår at tilsvarende begrep også benyttes i § 16-6, da dette er et godt innarbeidet juridisk begrep.

DEL 6 – DISPENSASJON, STRAFF, OVERTREDELSESGBYR OG IKRAFTTREDELSE

Kapittel 17. Dispensasjon, straff, overtredelsesgebyr og ikrafttredelse

§ 17-1. Hvem som kan gi dispensasjon fra forskriften, og i hvilke tilfeller

Arbeidstilsynet, Havindustritilsynet og Luftfartstilsynet kan på sine områder gi dispensasjon fra forskriften hvis det både

- foreligger særlige grunner,
- er sikkerhets- og helsemessig forsvarlig og
- ikke strider mot EØS-avtalen.

Til § 17-1: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 17-2. Straff

Forsettlig eller uaktsom overtredelse, eller medvirkning til overtredelse, av denne forskriften eller vedtak gitt i medhold av denne forskriften, er straffbart etter arbeidsmiljøloven kapittel 19.

Til § 17-2: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 17-3. Overtredelsesgebyr

Hvis noen som har handlet på vegne av virksomheten, har overtrådt regler i denne forskriften eller vedtak gitt i medhold av denne forskriften, kan virksomheten ilegges overtredelsesgebyr etter arbeidsmiljøloven § 18-10.

Til § 17-3: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

§ 17-4. Når forskriften trer i kraft

Forskriften trer i kraft *DATO*.

Fra samme dato oppheves forskrift 6. desember 2011 nr. 1355 om organisering, ledelse og medvirkning.

Til § 17-4: Kommenter hvis språket i bestemmelsen er vanskelig å forstå, og hvis du mener innholdet i regelen er endret.

Ikke svart

Vedlegg 1 – Oversikt over arbeid som personer under 18 år ikke kan utføre

Personer under 18 år skal ikke utføre følgende typer arbeid:

- a. arbeid som medfører eksponering for ioniserende stråling,
- b. arbeid i hyperbarisk atmosfære, f.eks. i trykkamre og ved dykking,
- c. arbeid som medfører eksponering for biologiske faktorer i risikogruppe 3 og 4, jf. forskrift om tiltaks- og grenseverdier kapittel 6, og forskrift om utførelse av arbeid kapittel 30,
- d. arbeid som medfører eksponering for stoffer og stoffblandinger som oppfyller kriteriene for klassifisering etter forskrift 16. juni 2012 nr. 622 om klassifisering, merking og emballering av stoffer og stoffblandinger (CLP) i en eller flere av følgende fareklasser og farekategorier med en eller flere av følgende faresetninger:
  - akutt giftighet, kategori 1, 2 eller 3 (H300, H310, H330, H301, H311, H331),
  - etsende for huden, kategori 1A, 1B eller 1C (H314),
  - brannfarlige gasser, kategori 1 eller 2 (H220, H221),
  - aerosoler, kategori 1 (H222),

- brannfarlige væsker, kategori 1 eller 2 (H224, H225),
- eksplosive varer, kategori «Ustabile eksplosive varer», eller eksplosive varer i gruppe 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5 (H200), H201, H202, H203, H204, H205),
- selvreaktive stoffer og blandinger, type A, B, C eller D (H240, H241, H242),
- organiske peroksider, type A eller B (H240, H241),
- spesifikk målorgantoksisitet – enkelteksponering, kategori 1 eller 2 (H370, H371),
- spesifikk målorgantoksisitet – gjentatt eksponering, kategori 1 eller 2 (H372, H373),
- sensibiliserende ved innånding, kategori 1, underkategori 1A eller 1B (H334),
- sensibiliserende ved hudkontakt, kategori 1, underkategori 1A eller 1B (H317),
- kreftfremkallende egenskaper, kategori 1A, 1B eller 2 (H350, H350i, H351),
- kjønnscellemutagenitet, kategori 1A, 1B eller 2 (H340, H341) og
- reproduksjonstoksisitet, kategori 1A eller 1B (H360, H360F, H360FD, H360Fd, H360D, H360Df).

Dette gjelder enten stoffet eller stoffblandingen er klassifisert i medhold av nevnte forskrift eller ikke,

e. arbeid som medfører eksponering for stoffer, stoffblandinger eller prosesser i følgende liste:

- arbeid som innebærer fremstilling av auramin,
- arbeid som innebærer eksponering for polysykliske aromatiske hydrokarboner (PAH) som forekommer i sot, tjære eller bek,
- arbeid som innebærer eksponering for støv, røyk eller tåke som utvikles under røsting og elektrolytisk raffinering av nikkelråstein,
- arbeid som innebærer fremstilling av 2-propanol ved sterkt sur prosess,
- arbeid som medfører eksponering for støv fra harde tresorter, samt stoffer eller stoffblandinger som frigjøres i disse prosessene,

f. arbeid som medfører eksponering for bly og blyforbindelser,

g. arbeid som medfører eksponering for asbest og asbestholdig materiale,

h. arbeid med framstilling og håndtering av fyrverkeri, samt objekter og maskiner som inneholder sprengstoff,

i. arbeid med ville eller giftige dyr,

j. arbeid med industriell slakting av dyr,

k. arbeid som innebærer håndtering av utstyr til produksjon, oppbevaring eller anvendelse av komprimert, flytende eller oppløste gasser,

l. arbeid i tanker, bassenger, reservoarer eller med analyseflasker som inneholder kjemikalier omhandlet i bokstavene d til g,

m. arbeid som innebærer fare for sammenbrudd av byggverk eller ras,

n. arbeid som innebærer fare for kontakt med høyspent elektrisitet,

o. akkordarbeid der tempoet bestemmes av maskiner,

p. arbeid som medfører helsefare på grunn av ekstrem kulde eller varme eller på grunn av støy eller vibrasjon,

q. arbeid med kraner og løfte- og stablevogner for gods som nevnt i forskrift om utførelse av arbeid § 10-3,

r. arbeid med masseforflytningsmaskiner,

s. arbeid med spikerpistoler,

t. arbeid med boltpistoler,

u. arbeid med væskestråleutstyr med arbeidstrykk over eller lik 250 bar (25 MPa).

Vedlegg 2: Oversikt over næringsgrupperinger som skal være tilknyttet en bedriftshelsetjeneste

Innenfor følgende næringsgrupperinger skal alle virksomheter være tilknyttet en bedriftshelsetjeneste som er godkjent av Arbeidstilsynet:

Næringskode	Hovedgruppe eller undergruppe der bare deler av hovedgruppen er omfattet
-------------	--

Næringsk ode	Hovedgruppe eller undergruppe der bare deler av hovedgruppen er omfattet
02	Skogbruk og tjenester tilknyttet skogbruk
03	03.2 Akvakultur 03.3 Tjenester tilknyttet akvakultur
05	Bryting av steinkull og brunkull
07	Bryting av metallholdig malm
08	Bryting og bergverksdrift ellers
09	09.9 Tjenester tilknyttet annen bergverksdrift
10	Produksjon av nærings- og nytelsesmidler
11	Produksjon av drikkevarer
12	Produksjon av tobakksvarer
13	Produksjon av tekstiler
14	Produksjon av klær
15	Produksjon av lær og andre relaterte produkter
16	Produksjon av trelast og varer av tre, kork, strå og flettematerialer, unntatt møbler
17	Produksjon av papir og papirvarer
18	18.1 Trykking og tjenester tilknyttet trykking
19	Produksjon av kullprodukter og raffinerte petroleumsprodukter
20	Produksjon av kjemikalier og kjemiske produkter
21	Produksjon av farmasøytiske råvarer og preparater
22	Produksjon av gummi- og plastprodukter
23	Produksjon av andre ikke-metalliske mineralprodukter
24	Produksjon av metaller
25	Produksjon av metallvarer, unntatt maskiner og utstyr
26	26.1 Produksjon av elektroniske komponenter og kretskort 26.2 Produksjon av datamaskiner og tilleggsutstyr 26.3 Produksjon av kommunikasjonsutstyr 26.4 Produksjon av elektronikk til husholdningsbruk 26.51 Produksjon av måle-, kontroll- og navigasjonsinstrumenter 26.6 Produksjon av strålingsutstyr, elektromedisinsk- og elektroterapeutisk utstyr 26.7 Produksjon av optiske instrumenter, magnetiske og optiske media og fotografisk utstyr
27	Produksjon av elektrisk utstyr
28	Produksjon av maskiner og utstyr ikke nevnt annet sted
29	Produksjon av motorvogner og tilhengere
30	Produksjon av andre transportmidler
31	Produksjon av møbler

Næringskode	Hovedgruppe eller undergruppe der bare deler av hovedgruppen er omfattet
32	32.3 Produksjon av sportsartikler. Kun den del som gjelder gummi- og plastprodukter 32.4 Produksjon av spill og leker. Kun den del som gjelder gummi- og plastprodukter 32.5 Produksjon av medisinske og tanntekniske instrumenter og utstyr 32.990 Annen industriproduksjon ikke nevnt annet sted
33	Reparasjon, vedlikehold og installasjon av maskiner og utstyr
35	35.1 Produksjon, overføring og distribusjon av elektrisitet 35.21 Produksjon av gass 35.22 Distribusjon av gass gjennom ledningsnett 35.23 Handel med gass gjennom ledningsnett 35.3 Vannbåren og luftbåren varme- og kjøleforsyning 35.4 Aktiviteter til meglere og agenter knyttet til elektrisk kraft og naturgass
36	Uttak fra kilde, rensing og distribusjon av vann
37	Oppsamling og behandling av avløpsvann
38	Innsamling, gjenvinning og behandling av avfall
39	Miljøutbedring, opprydding og lignende aktiviteter
41	Oppføring av bygninger
42	Anleggsvirksomhet
43	43.1 Riving og grunnarbeid 43.2 Elektrisk installasjonsarbeid, VVS-arbeid og annet installasjonsarbeid 43.3 Ferdiggjøring av bygninger 43.4 Spesialisert byggevirksomhet i forbindelse med oppføring av bygninger 43.5 Spesialisert byggevirksomhet i forbindelse med anleggsarbeid 43.9 Annen spesialisert bygge- og anleggsvirksomhet
46	46.87 Engroshandel med avfall og skrap
49	Landtransport og rørtransport
52	52.21 Andre tjenester tilknyttet landtransport 52.22 Andre tjenester tilknyttet sjøtransport – unntatt redningstjeneste 52.23 Andre tjenester tilknyttet lufttransport 52.24 Lasting og lossing
53	53.1 Landsdekkende posttjenester 53.2 Andre post- og budtjenester
55	55.1 Drift av hoteller
56	56.11 Drift av restauranter 56.22 Kantinedrift og annen cateringvirksomhet – unntatt cateringvirksomhet 56.3 Drift av barer
61	Telekommunikasjon
75	Veterinærtjenester
77	77.1 Utleie og leasing av motorvogner
80	80.01 Etterforskningstjenester og private vaktjenester – unntatt etterforskningstjenester 80.09 Vaktjenester ikke nevnt annet sted
81	81.2 Rengjøringsvirksomhet
84	84.23 Aktiviteter i rettsvesen og kriminalomsorg – bare for kriminalomsorgen 84.24 Aktiviteter utført av politi- og påtalemyndighet – bare for politiet 84.25 Brannvernaktiviteter

Næringskode	Hovedgruppe eller undergruppe der bare deler av hovedgruppen er omfattet
85	85.1 Førskoleundervisning og drift av barnehager 85.2 Grunnskoleundervisning 85.3 Videregående opplæring 85.4 Undervisning innenfor høyere utdanning 85.5 Annen undervisning 85.69 Tjenester tilknyttet undervisning ikke nevnt annet sted
86	86.1 Sykehustjenester 86.2 Lege- og tannlegetjenester 86.91 Medisinske laboratorietjenester og bildediagnostikk 86.92 Ambulansetransport 86.93 Psykolog- og psykoterapitjenester, unntatt legetjenester innenfor psykiatri 86.94 Sykepleie- og jordmortjenester 86.95 Fysioterapi- og ergoterapitjenester 86.96 Aktiviteter innenfor tradisjonell, komplementær og alternativ medisin 86.99 Andre helsetjenester ikke nevnt annet sted
87	87.1 Helse- og omsorgstjenester med sykepleie i institusjoner og andre botilbud 87.2 Omsorgstjenester i botilbud for personer med psykiske helseproblemer, utviklingshemming eller rusmiddelproblemer 87.3 Omsorgstjenester i botilbud for eldre eller personer med fysisk funksjonsnedsettelse 87.99 Andre omsorgs- og sosialtjenester i botilbud ikke nevnt annet sted
88	Omsorgs- og sosialtjenester uten botilbud
91	91.3 Konservering, restaurering og andre tjenester tilknyttet kulturarv
95	95.23 Reparasjon og vedlikehold av skotøy og lærvarer. Gjelder fottøy av gummi og plast 95.24 Reparasjon og vedlikehold av møbler og boliginnrøding 95.29 Reparasjon og vedlikehold av andre husholdningsvarer og varer til personlig bruk ikke nevnt annet sted. Gjelder varer av gummi og plast 95.31 Reparasjon og vedlikehold av motorvogner, unntatt motorsykler 95.32 Reparasjon og vedlikehold av motorsykler
96	96.1 Vaskeri og renserivirksomhet 96.21 Frisering og barbering 96.91 Personlig tjenesteyting i husholdninger

Avsluttende spørsmål

Synes du forskriften alt i alt er blitt mer oversiktlig, forståelig og klarspråklig, sammenlignet med dagens forskrift? Begrunn hvis nei.

Ikke svart

Liker du at det er satt inn en definisjonsbestemmelse i starten på hvert kapittel?

Ikke svart

Har du andre kommentarer til forskriften som du ikke har gitt uttrykk for ovenfor?

Ikke svart

Til slutt, har du noen kommentarer til den tekniske løsningen vi har brukt til denne høringen? Har du forslag til noe vi kan gjøre annerledes ved høringen av neste forskrift?

Ikke svart